

A Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat által fenntartott gyermekvédelmi szakellátást nyújtó intézmények 2009. évi tevékenységének értékelése

I. A megyei szakellátás átalakításának jelenlegi helyzete

A **Komádi Gyermekotthon és a Dr. Molnár István Óvoda, Általános és Speciális Szakiskola, Kollégium és Gyermekotthon** kiváltása 2009-ben nem valósulhatott meg.

A Szociális és Munkaügyi Minisztérium a továbbiakban nem hazai, hanem európai uniós forrásokból kívánja a hagyományos gyermekotthonok kiváltását támogatni, ezért a múlt évben nem írt ki pályázatot a feladat megvalósítására. A pályáztatás feltételeinek kidolgozása jelenleg is folyamatban van.

Ennek következtében a megyei önkormányzatnak figyelemmel kell lennie arra, hogy a fenti intézmények részére a működést engedélyező szerv az egyes szociális tárgyú kormányrendeletek módosításáról szóló 339/2007. (XII. 15.) Korm. rendelet 29. § (5) bekezdése alapján 2012. december 31-ig érvényes ideiglenes működési engedélyt adott ki, mivel működésük ellátási érdekből indokolt. A határidőig az intézmények kiváltását meg kell valósítani.

Tervezett fenntartói feladat maradt a **Debreceni és Nyírségi Lakásotthonok** befogadó otthonának kiváltása, ahol az ideiglenes hatállyal elhelyezett gyermekeket fogadják. Az otthon továbbra sem felel meg a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló módosított 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 124. § (8) bekezdésének.

Az intézmény 3 szakmai egységének 2 szakmai egységgé történő átalakítása hatékonyabb és takarékosabb működést eredményezett.

A berettyóújfalui **Arany János Gyermekotthon** speciális gyermekotthona mindhárom lakásotthoni egysége egész évben fogadta a speciális szükségletű gyermekeket. A kezdeti nehézségek után hatásos módszertani és terápiás eszközöket vezettek be a rehabilitációban, melyek a gyermekek magatartási zavaraiiban kedvező változásokat eredményeztek.

A megyei önkormányzat kiemelt forrást rendel a speciális otthon működéséhez, az intézmény vezetése folyamatosan keresi új szakmai módszerek bevezetését, melyek a neveltek mentális állapotának javulását idézhetik elő.

A **Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat** (a továbbiakban: TGYSZ) nevelőszülői hálózatának bővítése lehetővé tette a szakellátást igénybe vevő növekvő gyermeklétszám elhelyezését.

A hatályos jogszabályok szerint a nevelőszülői elhelyezés a továbbiakban is a legmegfelelőbb gondozási szolgáltatás, egyben költségkímélőbb, mint a lakásotthoni ellátás.

Az intézmény a szakszolgáltatási tevékenységét hatékonyan megújította, ennek következtében az intézményekkel történő szakmai együttműködés kiszélesedett. Segítik a speciális gyermekotthonban folyó nevelői munkát és az intézményi gyámokkal történő együttműködést is.

Figyelemmel kell lenni arra az új problémára, miszerint az eddigénél nagyobb arányban nő azoknak a civil szolgáltatóknak a száma, akik nevelőszülői hálózatot kívánnak működtetni.

A gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltató tevékenység engedélyezéséről, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi vállalkozói engedélyről szóló 259/2002. (XII. 18.) Korm. rendelet nem szabályozza teljes körűen a civil szolgáltatók működési engedélye kiadásához szükséges feltételeket, ezért egyes szolgáltatók lehetőséget látnak abban, hogy a nevelőszülői hálózatuk kialakításához a nevelőszülőket a Hajdú-Bihar Megyei Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat nevelőszülői állományából toborozzák.

A fenntartó önkormányzat engedélye nélkül, a nevelőszülők „átcsábítása” más hálózatba súlyos etikai problémákat vet fel, másrészt zavart okoz a nevelőszülők feladatellátásában, közvetlenül érintve az elhelyezett gyermekeket is.

Mindezek miatt a fennálló helyzet feladatot ró az fenntartóra és a szakszolgálatra is. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) 65. § a) pontja szerint a szakszolgálat szakmai, módszertani segítséget nyújt a személyes gondoskodásra irányuló szakfeladatok ellátásához és ezt a gyámi gondozói tanácsadók munkáján keresztül valósítja meg.

A Rendelet 1. számú mellékletében foglaltak szerint 100 fő gyermek ellátásához 1 fő gyámi gondozói tanácsadó munkája szükséges.

A civil szolgáltatók által létrehozott nevelőszülői hálózatok működéséhez biztosítandó gyámi gondozói tanácsadók száma a megyei önkormányzatot előzetes tervezés és egyeztetés nélkül kényszeríti a szakmai létszám növeléséhez szükséges költségek biztosítására, a növekvő gyermeklétszámhoz igazodva.

A **Hajdúsági Lakásotthonok** 2009 októberében ünnepelte lakásotthonokká történő átalakításának 10. évfordulóját. A neveltek és a dolgozók műsort adtak az ünnepi alkalomból a Hajdúnánási Kéky Lajos Művelődési Központban.

A **Komádi Gyermekotthonban** nevelkedő gyermekek és a dolgozók 2009 decemberében hasonlóképpen műsorral készültek az intézmény fennállásának 70. évfordulójára. Kiállítást rendeztek a hét évtized fotó, könyv, valamint a korszak dokumentumaiból a meghívottak számára.

A pályázati források 2009. évben a gyermekvédelmet érintően tovább szűkültek. A pályázati kiírások szabályai sok esetben kedvezőtlenek az intézmények számára, számos esetben kizárt részvételük.

A Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat két pályázatot nyújtott be a szakminisztériumhoz, a „gyermekjóléti alapellátások és a gyermekvédelmi szakellátások fejlesztésének támogatására”. *Új kapcsolattartási helyszínek kialakítása* kategóriában 999 000 Ft támogatást nyert el, melyhez a fenntartó 111 000 Ft saját forrást biztosított. A pályázatban az Arany János Gyermekotthonnal és a Dr. Molnár István Óvoda, Általános és Szakiskola, Kollégium és Gyermekotthonnal együttműködve hoznak létre a gyermekek és szüleik, illetve nevelőszüleik számára kapcsolattartó helyiségeket.

A *Gyermekvédelmi intézmények munkatársai számára egyes kompetenciák fejlesztését célzó továbbképzések* kategóriában 567 000 Ft támogatást nyert el a szakszolgálat, melyhez a fenntartó 63 000 Ft saját forrást biztosított. Ebben a pályázatban is közösen működnek együtt a gyermekvédelmi intézményekkel. A közös szakmai munka a szakellátás színvonalának emelését támogatja, egyben a szakszolgálat által kezdeményezett közös feladatvállalás szemléletváltást eredményez a nevelői munkában.

Összegzés

A megyei önkormányzat egyre szűkülő forrásai ellenére is gondot fordított a gyermekvédelmi gondoskodásban élő gyermekek teljes körű, otthont nyújtó ellátására.

2009-ben is megrendezte a Megyei Gyermeknapot a szakellátásban nevelkedő 800 gyermek részére.

A Megyegazda Nonprofit Kft. biztosította a helyszínt és a technikai feltételeket a Polgári Pihenőparkban, a Hajdú-Bihar Megyei Esélyegyenlőségi Iroda - Esélyek Háza és a Bihari Állami Gondozottak Egyesülete támogatásával került sor 1160 fő részére a műsorok és egyéb sportolási, szórakozási lehetőségek megszervezésére.

2009. november 12-én hagyományt teremtve, már második alkalommal került megrendezésre - a szociális intézményekben és a gyermekvédelemben dolgozó szakemberek számára - a Szociális Munka Napja. Az ünnepi alkalom lehetőséget adott arra, hogy a Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzathoz tartozó intézményekben folyó magas szakmai színvonalú szociális tevékenységet megismerhesse a megye lakossága, továbbá, hogy a megyei önkormányzat által működtetett szociális és gyermekvédelmi intézményekben kimagasló szakmai teljesítménnyel és elhivatottsággal dolgozó munkatársak elismerésben részesüljenek. Az intézmények által javasolt kiváló szakemberek (4 fő) kapták meg a Hajdú-Bihar megye Emlékérme kitüntetését, majd az ellátottak színvonalas műsorral kedveskedtek a dolgozóknak és a vendégeknek a Derecskei Művelődési Házban megtartott ünnepségen.

Az intézményekben élő gyermekek és ellátottak által adott műsor emelte a rendezvény színvonalát, ezzel az intézmények egymás előtt is lehetőséget kaptak arra, hogy bemutathatták saját tevékenységeiket, a szakmai munkájuk eredményét. Ugyanezt a célt szolgálta, hogy a rendezvény időtartama alatt a szociális és gyermekvédelmi intézményekben élő gyermekek és ellátottak munkáiból készített tárgyak kerültek kiállításra.

A rendezvényen a szociális és gyermekvédelmi szakellátásban dolgozó munkatársak betekintést nyerhettek egymás munkájába, és amire ritkán adódik lehetőség, találkozhatnak egymással, szakmai kapcsolatokat alakíthattak ki. A megyei önkormányzat rendezvényét a Bihari Szociális Szolgáltató Nonprofit Kft. és a Hajdú-Bihar Megyei Esélyegyenlőségi Iroda - Esélyek Háza támogatta.

Az intézmények tevékenysége

Dr. Molnár István Óvoda, Általános és Speciális Szakiskola, Kollégium és Gyermekotthon

A többcélú intézmény középsúlyos fokban értelmileg akadályozott gyermekeket oktat és gyermekvédelmi gondoskodásban élő gyermekeket nevel. A gyermekotthoni egységben élő gyermekek 2 csoportja hagyományos keretek között részesül ellátásban, míg további 2 csoport (8-8 fő) lakásotthoni keretek között kap családi nevelést.

2012. december 31-ig ideiglenes működési engedéllyel rendelkeznek, az érvényesség határidejéig az intézmény hagyományos feltételek között nevelkedő gyermekei részére meg kell valósítani a kiváltást.

Engedélyezett férőhelyszám: 32 fő

Kihasználtság: 95,4 %

Korcsoportok szerinti megoszlás, nemenként

Korosztály	Átmeneti nevelt		Tartós nevelt		Ideiglenesen elhelyezett		Utógondozói ellátott		Összesen
	Fiú	Lány	Fiú	Lány	Fiú	Lány	Fiú	Lány	
0-3 év									
4-6 év	3								3
7-10 év	1	2	1						4
11-14 év	4	1		1					6
15-18 év	5	3	1		1				10
Utógondozói ellátott							1	6	7
Összesen	13	6	2	1	1	-	1	6	30
Összesből lány									13
Összesből fiú									17

A gyermekotthonba érkező 4 gyermek közül 3 fő más gyermekotthonból, 1 fő családból érkezett. A gyermekotthonból távozók közül 5 fő fiatal utógondozói ellátása szociális intézményi elhelyezésével szűnt meg, míg 2 fő gyermek állapotváltozás miatt új gondozási helyre került.

Tendenciák

A 2009-es év folyamán újonnan érkező gyerekek közül 3 fő 16 éves, 1 fő pedig 8 éves gyermek. Mint azt a fenti táblázat is mutatja, a 4-14 éves korosztály a gyermekotthoni létszám 43,4 %-át (13 fő) teszi ki.

Az újonnan érkezett fiatalok az idősebb, 15-18 éves korosztály létszámát növelik (33,3 % – 10 fő), akik 1-2 éven belül, mivel iskolai tanulmányaikat nagykorúságuk eléréséig még nem fejezik be, az utógondozói ellátottak statisztikáját növelik, mely év végén a gyermekotthoni létszám 23,3 %-át (7 fő) tette ki. Ez az arány a korábbi évekhez képest (2008-ban 33,3%) alacsonyabb, mely részben azzal magyarázható, hogy a Bihari Szociális Szolgáltató Nonprofit Kft. Komádi Fogyatékosok Otthona megnyitásával a szociális intézménybe felvételüket váró fiatal felnőttek elhelyezése folyamatosabb, mint korábban. A nagykorúvá váló fiatalok értelmileg akadályozottak, s így nagykorúságuk elérését követően önálló életvezetésre képtelenek, rendszerint cselekvőképességet korlátozó, vagy kizáró gondnokság alá kerülnek. A családba történő visszagondozásuk csak kivételes esetben eredményes, ezért tankötelezettségük teljesítését, illetve szakiskolai tanulmányaik befejezését követően szociális bentlakásos intézményben kerülnek elhelyezésre. Az új intézet megnyitásával a szociális intézménybe való bejutás várakozási ideje lényegesen lecsökkent, így kevesebb időt töltenek utógondozói ellátásban, melyet a „felvételét várja bentlakásos szociális intézménybe” jogcímen rendelt el az illetékes gyámhivatal.

2009. év során a 7 fő utógondozói ellátásban részesülő fiatalból 2 fő fejezte be szakiskolai tanulmányait. (2010. január 7-én mindketten elhelyezést kaptak a Komádi Fogyatékosok Otthonába.)

Az utógondozói ellátottak sikeres további intézményi elhelyezése érdekében a gyermekotthon igyekszik konstruktív kapcsolatot fenntartani a megyei fenntartású, civil, vagy egyházi fenntartású szociális intézményekkel egyaránt. Sikeres az együttműködés a Komádi Fogyatékosok Otthonával, a Debreceni Gyermekünkért Egyesülettel, a Hajdúnánási Segítségel Élők Otthonával, a Tiszafüredi Szivárványház Reformátusok Fogyatékos Otthona és Támogató Szolgálatával.

Az utógondozói ellátottak további intézményi elhelyezése érdekében az utógondozó folyamatos kapcsolatban van a fiatalok gondnokával, törvényes képviselőjével, annak érdekében, hogy nagykorúságukat követően az állapotuknak és képességeiknek legmegfelelőbb intézménybe kerülhessenek.

Szakmai létszámok

25 fő a teljes körű ellátásban lát el szakmai feladatokat, továbbá a csoportokban többek között 5 fő nevelő, 10 fő gyermekvédelmi asszisztens, 5 fő gyermekfelügyelő, 1 fő szakmai egységvezető gondoskodik a teljes körű ellátásról.

A fenti szakmai létszám a Rendeletben meghatározott minimum létszám 100 %-a.

A gyermekotthon saját egészségügyi ellátással nem rendelkezik, az iskolaorvosi, valamint védőnői szolgálatot és a kollégium szolgáltatását veszik igénybe, ahol 1 fő ápolónő főállásban látja el az egészségügyi feladatokat. Ezen kívül a városi háziorvosi szolgálat, valamint gyermekgyógyász szakorvos áll rendelkezésre egészségügyi probléma esetén.

Változások a személyi, tárgyi feltételekben

Az intézmény célja, hogy a lehetőségekhez mérten anyagi forrást biztosítson a gyermekotthon elhelyezési feltételeinek javítására annak érdekében, hogy a gondozottak a jogszabályi követelményeknek megfelelő, egészséges, korszerű és otthonos körülmények között nevelkedhessenek.

Az ÁNTSZ 2009. március 19-én végzett célzott ellenőrzése során kifogásolta a gyermekotthoni szint helyiségeinek, főként a háló helyiségek berendezési tárgyainak (szekrények, ágyak, matracok) rossz állapotát.

A gyermekek létszámának (16 fő) megfelelően 2009. november és december hónapokban új ágyak, rugós ágymatracok, ágytakarók és éjjeli szekrények kerültek beszerzésre, valamint mind a négy hálókban új középszőnyeget vásároltak. 2009 decemberében szerződést kötöttek a hálóban található beépített szekrények ajtajának cseréjére, mely felújítás 2010 januárjában valósult meg. Az új berendezési tárgyak nemcsak esztétikai szempontokat szolgálnak, hanem nagymértékben hozzájárulnak a gyermekek egészségmegőrzéséhez is.

A lakásotthonokban kisebb arányú fejlesztések valósultak meg, mint az előző években. Mindkét lakásotthon konyhai felszerelését igyekeztek bővíteni.

A lakásotthonokba nem került bevezetésre a csoportgazdálkodás, mivel annak gyakorlati haszna a gyerekek értelmi sérüléséből adódóan nagyon csekély lenne. Fontosnak tartják, hogy a gyerekek a lakásotthonban és a gyermekotthoni egységben is a háztartásvezetéssel kapcsolatos elemi ismereteket elsajátítsák. Az önkiszolgáló tevékenységformákat minden

gyermek megtanulja, a többszöri és gyakori ismétlés hatására ezek a tevékenységek begyakorlottá, rutinossá válnak.

Az elemi gazdálkodási ismereteket több, már régebben, illetve újonnan bevezetett tevékenységeket igyekeztek megtanítani a gondozottakkal.

Mind környezetvédelmi, mind gazdasági szempontokat figyelembe véve törekednek arra, hogy a gondozottak energiafelhasználása egyre tudatosabbá váljon. Ennek érdekében a két lakásotthon között energiatakarékossági versenyt hirdettek. A gyerekek aktívan vesznek részt a takarékoskodásban, a csoportos kirándulás jutalom a gyermekek számára.

A gyermekek ruházatára 2009. évben 3 600 Ft/fő/hó (bruttó) forrást tudtak biztosítani, mely összeg a Rendeletben előírt minimális ruha mennyiség jelentős részét fedezi. Továbbá adományokból gazdagítják a gyermekek ruházatát, mivel állapotukból adódóan nem képesek oly mértékben gondot fordítani ruházatuk épségének megőrzésére, mint egészséges társaik. Év végén a gyermekek textíliával történő ellátására is forrást tudtak biztosítani.

A gyerekek napi ötszöri étkeztetését a központi konyha látja el. Az étkezési norma 2009. évben 480 Ft/fő(bruttó) volt.

A gyermekotthoni szinten lévő helyiségek ajtóinak mázolása a 2008/2009-es tanév végén megtörtént, míg a lakásotthonokban szeptember elején került sor 3 db fürdőkád javító festésére.

Év végén 100 000 Ft értékben vásároltak játékokat, sport- és technikai eszközöket a csoportoknak.

A felügyeleti szervek által végzett szakmai ellenőrzések tapasztalatai

Az Észak-alföldi Regionális Államigazgatási Hivatal Szociális és Gyámhivatala által tett észrevételek alapján az intézmény megtette a szükséges javításokat és módosításokat.

Kiemelt figyelmet fordítottak az utógondozói ellátottak szabályzata és a megállapodások korrekciójára.

A gyermekotthon, valamint a lakásotthonok szakmai programját a fenntartó jóváhagyta, a megyei gyámhivatal szakmai ellenőrzés során a benne foglaltakkal egyetértett.

Az ellenőrzés során megállapítást nyert, hogy „...az intézményben a gyermekek megkapják a szükségleteiknek megfelelő otthont nyújtó ellátást.”

Jövőre vonatkozó célok, javaslatok

A megyei gyámhivatali ellenőrzésnek és a jogszabályi előírásoknak megfelelően továbbra is megoldásra váró feladat a gyermekotthonban hagyományos körülmények között elhelyezett Futrinka és Pumukli csoportok lakásotthoni kiváltása.

A két működő lakásotthoni csoportban folyó szakmai munka tapasztalatai igazolják, hogy a gondozottak személyiségfejlődésére, mind érzelmi, hangulati állapotára és képességeik fejlődésére is pozitívan hat a lakásotthoni elhelyezés.

A gyerekekkel a pszichológus, fejlesztő pedagógus által végzett terápiás foglalkozásokat úgy szervezték meg, hogy az a gyerekek különleges szükségleteinek megfelelően, s lehetőség szerint optimális személyiségfejlődést eredményezzen.

A teljes kiváltással párhuzamosan, illetve kedvező pályázati kiírásnak megfelelően tervezik a két, már működő lakásotthon akadálymentesítését, fűtésének, elektromos áram és vízhálózatának korszerűsítését, a vizesblokkok és a hátsó teraszok burkolatának felújítását, a tetőszerkezet teljes cseréjét.

Továbbra is célkitűzés a gyermekek integrációjának minél szélesebb körben történő megvalósítása, mely a lakásotthonokban a nagyobb önállóság miatt hatékonyabban megvalósulhat.

Civil szervezetekkel való együttműködés, javaslat

A gyermekotthon évek óta több civil szervezettel végez összehangolt eredményes munkát. A *Debreceni Gyermekéinkért Egyesület* jeles napokra (szüret, Mikulás, farsang, stb.) szervezett rendezvényeire rendszeresen meghívja a gyermekeket, közös nyaralást szerveznek az egyesülettel, ahol a gondozottak családban nevelkedő sérült és ép gyerekekkel, valamint szüleikkel tölthetnek el együtt egy hetet. 2009-ben 10 fő gyermeknek nyílt lehetősége az egyesület szervezésében tatai üdülésen részt venni.

A *Tiszafüred Szivárványház Reformátusok Fogytékos Otthona és Támogató Szolgálat*tal való együttműködés alapja a súlyos fokban értelmi sérült gondozottak további szociális intézményi elhelyezésének segítése, továbbá a szakmai tapasztalatsere.

A *Hajdúnánási Segítséggel Élők Otthonába* az elmúlt évek során több gondozott került elhelyezésre.

A nehéz gazdasági helyzetre tekintettel igyekeztek a civil szervezetektől (Gyermekéinkért Egyesület, Reformátusok Fogytékos Otthona,) támogatást kérni a gondozottak teljes körű ellátása színvonalának minél magasabb szinten történő biztosítására.

Éltes Mátyás Általános és Speciális Szakiskola, Kollégium és Gyermekotthon

A többcélú, közös igazgatású intézmény különleges gyermekotthonában 9 lakásotthon 88 férőhelyen biztosít otthont nyújtó ellátást a gyermekvédelmi gondoskodásban lévő, főként különleges szükségletű gyermekek és utógondozói ellátásban részesülő fiatalok számára.

Engedélyezett férőhelyszám: 88 fő

Férőhely kihasználtság: 99,6 %

Korcsoportok szerinti megoszlás, nemenként

Korosztály	Átmeneti nevelt		Tartós nevelt		Ideiglenesen elhelyezett		Utógondozói ellátott		Össz.
	Fiú	Lány	Fiú	Lány	Fiú	Lány	Fiú	Lány	
0-3 év		1							1
4-6 év	3	2							5
7-10 év	8	2							10
11-14 év	17	10		1					28
15-18 év	16	6	1	1		1			25

Korosztály	Átmeneti nevelt		Tartós nevelt		Ideiglenesen elhelyezett		Utógondozói ellátott		Össz:
	Fiú	Lány	Fiú	Lány	Fiú	Lány	Fiú	Lány	
Utógondozói ellátott							11	5	16
Összesen	44	21	1	2		1	11	5	85
Összesből lány		21		2		1		5	29
Összesből fiú	44		1				11		56

Tendenciák

A 2009. december 31-i adatok alapján a lakásotthonokban 67 különleges és 18 normál szükségletű (ép intellektusú) gyermek és fiatal részesült otthont nyújtó ellátásban. A 67 különleges szükségletű ellátott gyermek és fiatal felnőtt közül 48 fő átmeneti nevelt, 3 fő tartós nevelt, 1 fő ideiglenesen elhelyezett, 15 fő utógondozói ellátásban részesülő fiatal felnőtt. A 18 normál szükségletű gyermek és fiatal felnőtt közül 17 fő átmeneti nevelt, 1 fő utógondozói ellátásban részesülő fiatal felnőtt. A különleges gyermekotthon lakásotthonaiban 2009. december 31-én speciális szükségletű gyermek nem tartózkodott, év közben 3 speciális szükségletű gyermeket gondoztak a speciális gyermekotthonban történő elhelyezésre várva. 1 fő 30 napot, 1 fő 14 napot, 1 fő pedig 55 napot töltött speciális szükségletűként az intézményben.

1 fő ideiglenesen elhelyezett gyermek került elhelyezésre az év utolsó napján. Év közben 4 kiskorú gyermek került ideiglenes elhelyezésként a gyermekotthonba, akik közül hárman más gyermekvédelmi szakellátást biztosító intézménybe kerültek.

A gyermekotthonból az év folyamán távozott 9 fő kiskorú. Ezek közül 2 gyermek visszakerült a vér szerinti családjába, 7 fő más gyermekotthonban lett elhelyezve.

9 fő utógondozói ellátott távozott, 2 fiatal szociális otthonban nyert elhelyezést, 7 fiatalat visszagondoztak családjaikba.

13 fő kiskorú érkezett, 10 a családjából, 1 a Szociális és Munkaügyi Minisztérium Zalaegerszegi Gyermekotthonából, 1 a Szociális és Munkaügyi Minisztérium Debreceni Javítóintézetéből, 1 pedig a berettyóújfalui Arany János Gyermekotthonból.

A különleges szükségletű iskoláskorú gyermekek az intézmény általános iskolájában tanulnak, eltérő tanterv szerint. Az általános iskolában és az előkészítő szakiskolában jól felkészült szakemberek, gyógypedagógusok segítik a gyermekeket készségeik, képességeik fejlesztésében. Aktuális pszichés állapotuknak megfelelő habilitációs és rehabilitációs foglalkozásokon vesznek részt. A gyermekotthonban az elmúlt évben magántanuló nem volt. A legsúlyosabb magatartászavarban szenvedő gyermekeket is sikerült az osztályközösségekbe integrálni.

Az eredményes nevelés érdekében következetesen és szakszerűen alkalmazzák az esetmegbeszélés módszerét. Az esetmegbeszéléseken részt vesz minden olyan szakember, aki a gyermek nevelésében, oktatásában, gondozásában részt vállal. A módszer hatékony, többnyire eredményes. Próbálnak megvalósítható, elérhető, rövid és hosszú távú célokat kitűzni, és a gyermeket egyenrangú partnerként kezelve rávezetni a kooperálás szükségességére.

Az ép intellektusú gyermekek és fiatalok különleges szükségletű testvéreikkel való együttes elhelyezésük révén élnek lakásotthonaikban. Ezek a gyermekek a város óvodáiban (6 fő) általános iskoláiban (7 fő) és szakiskoláiban (5 fő) részesülnek nevelésben, oktatásban. A gyermekek érdekében igyekeznek a város közoktatási intézményeivel harmonikusan együtt dolgozni.

Az utógondozói ellátásban részesülők közül 14 fiatal szakképző intézményben nappali tagozaton tanul, ahol valamennyien megállják helyüket. 10 fő a debreceni Povolny Ferenc Szakképző Intézményben 1 fő a debreceni Könnyűipari Szakiskolában, 1 fő a hajdúszoboszlói Bocskai István Szakiskolában-, 2 fő a püspökladányi Karacs Ferenc Szakképző Intézményben tanul. Nyomon követve a rendszerből kikerülő, szakmunkás bizonyítvánnyal rendelkező fiatalokat az tapasztalható, hogy csak elenyésző számban sikerül szakképesítésüknek megfelelő munkát találniuk. Egy fiatal a PIREHAB KHT. alkalmazásában áll, egy fiatal regisztrált munkanélküli.

Az intézmény célja az önálló életvezetésre képtelen fiatalok további fejlesztéséhez megfelelő megoldások keresése. Ennek érdekében még kiskorú életük alatt, időben kezdeményezik a gondnokság alá helyezést. Cselekvőképességet korlátozó gondnokság alatt 11 fő állt 2009-ben, 1 fő gondnokság alá helyezése volt folyamatban. Szociális otthoni elhelyezésre 11 fiatal várt, közülük 2 fiatal már 2009-ben sikerült szociális otthonban elhelyezni. 2010 januárjában 4 fiatal költözhetett be a Bihari Szociális Szolgáltató Nonprofit Kft. Komádi Fogyatékosok Otthonába.

Az elmúlt évben 49 gyermek és fiatal vett részt egyéni pszichológiai terápiás foglalkozásokon. A gyermekek kétharmada rendszeresen, egyharmada alkalmanként vett részt az egyéni terápiában. A lakásotthonokban végzett nevelési munka támogatása egyéni konzultáció és csoportos tréning formájában valósult meg. A tréning a második félévben elsődlegesen szupervíziós, eset megbeszéléses jelleggel működött. Ezt a formát szeretnék a jövőben is alkalmazni.

A család és utógondozók rendszeres kapcsolatot tartanak fenn a gyermekek és fiatalok hozzátartozóival, a gondnokkal, a máshol tanuló gyermekek iskoláival, óvodáival. Családlátogatásokat, testvértalálkozókat szerveztek. Rendszeresen kísérték a gyermekeket a büntetés-végrehajtási intézményekbe, ahol szüleikkel találkozhatnak. Halottak napja, Anyák napja alkalmából, szüleik sírjához kísérték el az árva gyermekeket és fiatalokat, valamint látogatóba vitték a gyermekeket nevelőszülőknél vagy más intézményben élő testvéreikhez.

A gyermekotthonban dolgozó fejlesztő pedagógusok munkája nélkülözhetetlen, és hatékony volt az alábbi területeken, mint a szakmunkásképzőben tanuló fiatalok segítése, az általános iskolába járó gyermekek korrepetálása, a különleges szükségletű gyermekek fejlesztése. Szoros szakmai kapcsolatot tartanak fenn az általános és szakképző intézményekkel.

A lakásotthonokban csoportgazdálkodás folyik. A csoportgazdálkodás jelentős nevelési értékkel bír a családmodell alapján történő gondozás-nevelésben.

A lakásotthonok pénzkezelésének szabályait az intézmény Pénz- és Értékkezelési Szabályzatában és a Lakásotthonok Gazdálkodási Szabályzatában foglaltak határozzák meg.

A takarékos gazdálkodás érdekében 2009. április, május hónapjaiban az ellátmányt 30.000 Ft/fő/hónapról 27 000 Ft/fő/hónapra csökkentették. A csökkentett összegű ellátmány nem bizonyult elegendőnek a lakásotthonokban felmerülő kiadások fedezésére. Az ellátmány összegét 2009. június 1-től ismét 30 000 Ft/fő/hónapra emelték.

Az ellátmányból megtakarított pénzüsszeget a lakásotthonok szabadidős programok szervezésére, a lakásotthonok elhasználandó eszközök, felszerelési tárgyak pótlására, kis értékű tárgyi eszközök beszerzésére használták fel.

A gyermekotthonban élő gyermekek szervezeten és nagy létszámban számos programon vettek részt. 2009 nyarán a gyermekek két nyári táborban vettek részt, Balatonakaliban 20 gyermek, Martonvásáron 40 gyermek üdülhetett.

Szakmai létszámok

A különleges gyermekotthon lakásotthonai a Rendelet által megállapított létszámminimummal működtek.

Két szociális szakvizsgával rendelkező szakmai vezető irányítja a 4, illetve 5 lakásotthonból álló szakmai egységeket.

Mindkét szakmai egység munkáját segíti pszichológus, fejlesztő pedagógus, család- és utógondozó, illetve gyermekvédelmi ügyintéző.

Két gyermekfelügyelő közalkalmazotti jogviszonya közös megegyezéssel szűnt meg, egy gyermekfelügyelő gyes állományba került. Az üres állásokat fenntartói engedéllyel betöltötték.

A három gyermekfelügyelő és egy gyermekvédelmi ügyintéző jelenleg végzi tanulmányait és a szakképesítést 2010-ben, illetve 2011-ben szerzik meg. A gyermekotthon többi dolgozója rendelkezik a munkakör betöltéséhez szükséges iskolai végzettséggel.

A szabadságukat töltő vagy táppénzes állományban lévő gyermekfelügyelőket csak a munkarend átszervezésével, a lakásotthonok időszakos bezárásával (a gyermekek áthelyezésével intézményen belül más lakásotthonokba), a gyermekotthon valamennyi dolgozójának bevonásával tudták helyettesíteni.

Változások a személyi, tárgyi feltételekben

A Hajdúszoboszló Bajcsy Zs. u. 4., 4/a., 6., 6/a. alatt működő négy lakásotthon műszaki állapota megfelelő. Az újonnan épült ingatlanok energiafelhasználása a beépített építőanyagok korszerűségének köszönhetően alacsony.

A régi építésű ingatlanokban a beépített korszerűtlen építőanyagok miatt az energiatakarékossági intézkedések eredménytelenek voltak. A GAFI-val együttműködve felmérték az energiatakarékosságot célzó feladatokat és a megvalósítás lehetőségeit.

Megtörtént a lakásotthonok érintésvédelmi és tűzvédelmi felülvizsgálata. A felülvizsgálati jegyzőkönyvek által feltárt hibák javítását haladéktalanul elvégezték.

2009-ben új bútorok beszerzésére és tisztasági festésre nem került sor. A meglehetősen elhasználódott bútorzat rendszeres javítását a karbantartás keretén belül valósították meg.

A tárgyi feltételrendszer javítása és pótlása érdekében különböző értékű beszerzések történtek, amelyek fedezetét az intézmény saját költségvetésében biztosította.

A felügyeleti szervek által végzett ellenőrzés tapasztalatai

Az Észak-alföldi Regionális Államigazgatási Hivatal Szociális és Gyámhivatala által tett észrevételek alapján az intézmény megtette a szükséges intézkedéseket. Módosították az utógondozói ellátottakra vonatkozó szabályzatot, korrigálták a dokumentumok hiányosságait.

Az ellenőrzés megállapítása szerint „az intézményben a tárgyi feltételek biztosítottak, a gyermekek megfelelő környezetben nevelkednek. A jól megtervezett karbantartási munkálatok és eszközvásárlások éreztetik hatásukat, a lakásotthonok állaga jelenleg jónak tűnik, otthonosak, ízlésesen berendezettek, jól felszereltek.”

A jövőre vonatkozó célok, javaslatok

Elsődleges feladat a gyermekotthonban elhelyezett gyermekeknek és fiataloknak a vonatkozó hatályos jogszabályok szerinti gondozása, nevelése.

Feladatként jelentkezik a gyermekotthoni szakmai tevékenység színvonalának szinten tartása, esetleg emelése, a lakásotthonok lehetőség szerinti állagmegóvása.

Tárgyi feltételek javítása: Az energiára fordított költségek csökkentése fő feladatként jelentkezik a 2010-es költségvetési évben. A felhasználás racionalizálása érdekében szükséges lenne a régebbi építésű lakásotthonok külső hőszigetelése és a nyílászárók cseréje, amely munkálatoknak a fedezete az idejű költségvetésben nem áll rendelkezésre, ennél fogva csak külön forrásból finanszírozható. Két lakásotthon esetében külső hőszigetelés, két lakásotthon esetében külső hőszigetelés és nyílászáró csere jelentené az energiatakarékossági megoldást. Cél maradt továbbra is a Bajcsy Zs. utcai, új építésű lakásotthonok emeleti fürdőszobáiban a szellőztetés megoldása a lakásotthonok állagának megőrzése érdekében. Továbbá pályázati lehetőségek felkutatása udvari játékok beszerzése céljából, valamint a parkosítás folytatása 2010-ben is.

Szakmai munka színvonalának szinten tartása:

A szakmai továbbképzéseken való részvétel, a költségvetésben rendelkezésre álló, kötött felhasználású, normatív támogatás adta lehetőségeken belül.

A szakmai munkát segíti továbbá a közoktatás intézményekkel (óvodák, általános iskolák, szakképző intézmények) való harmonikus együttműködés, valamint a gyermekjóléti és családsegítő szolgálatokkal, a gyámhivatalokkal, a Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálattal való együttműködés erősítése.

Civil szervezetekkel való együttműködés, javaslat

Az intézménynek rendszeres kapcsolata van a hajdúszoboszlói Vöröskereszttel. Az intézmény pedagógusai által létrehozott Humanitás a Sérült Gyermekekért Alapítvány rendszeresen támogatja a gyermekotthon programjait. A fő támogató a Hungarospa Zrt. melynek jóvoltából a gyermekek térítésmentesen használják a gyógyfürdő strandját. A Brokernet Jövő Alapítvány rajzpályázatán egy átmeneti nevelt gyermek 500 000 Ft értékű életbiztosítást és egy gyermek 100 000 Ft készpénzt nyert, négy gyermek személyenként 5 000 Ft készpénz jutalomban részesült. Az EON Földgáz Zrt. is rendszeres támogatója az intézménynek.

Arany János Gyermekotthon

A Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat Berettyóújfalu területén 8 családias nevelést biztosító lakásotthonban, valamint 3x8 férőhelyes speciális gyermekotthonban biztosítja az szükségletek szerinti otthont nyújtó ellátást.

A 2009. év legfontosabb célkitűzése az volt, hogy a normál lakásotthonokban kialakított egyéni arculatot megőrizze az intézmény, valamint a speciális szükségletű gyermekek rehabilitációjában pozitív eredményeket érjenek el.

Engedélyezett férőhelyszám: 120 fő

Lakásotthoni férőhely: 96 fő

Speciális lakásotthoni férőhely: 24 fő

Kihasználtság: 94 %

Korcsopontonkénti megoszlás, nemenként:

Korcsop.	Átmeneti nevelt		Tartós nevelt		Ideiglenesen elhelyezett		Utógondozói ellátott		Össz.:
	Fiú	Lány	Fiú	Lány	Fiú	Lány	Fiú	Lány	
0-3 év	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4-6 év	1	-	-	-	1	1	-	-	3
7-10 év	10	6	-	-	1	1	-	-	18
11-14 év	20	5	-	-	1	1	-	-	27
15-18 év	35	21	1	-	1	4	-	-	62
Utóg. ell.	-	-	-	-	-	-	7	3	10
Összesen	66	32	1	-	4	7	7	3	120
Összesből lány	-	32	-	-	-	7	-	3	42
Összesből fiú	66	-	1	-	4	-	7	-	78

Tendenciák:

2009-ben a 8 normál lakásotthonba 26 fő érkezett szülőtől, vér szerinti családból, 1 fő nevelőszülőtől és 1 fő befogadó családból. A 10 év alatti gyerekek beilleszkedése megfelelően valósult meg.

A 10 év feletti mentális sérüléssel érkezetteket nehéz volt beilleszteni egy már jól összeszokott csoportba.

7 gyermek került haza az intenzív családgyógyozás következtében vér szerinti családjába, 1 főt testvére fogadott családba. Más, állapotának megfelelőbb intézménybe 5 fő került át. 3 fiút áthelyeztek a speciális gyermekotthonba, 1 főt nevelőszülő fogadott, 1 fő házasságot kötött és 1 fő nagykorúvá vált, s ezzel egyidejűleg ki is költözött a gyermekotthonból, utógondozást nem kért. 3 főnek szűnt meg az utógondozói ellátása, melyek közül 1 főnek sikerült az otthonteremtési támogatásból lakást vásárolni. A másik 2 fő nem kért utógondozást. Decemberben 10 fő vette igénybe az utógondozói ellátást, mindenki nappali tagozaton folytatja középiskolai tanulmányait.

A speciális gyermekotthonba 11 fő érkezett. 2 fő Zalaegerszegről, 2 fő nevelőszülőktől, 7 főt más intézményből fogadtak. 9 fő távozott a speciális lakásotthonból. Nagykorúvá vált 3 fő, ők megkezdtek önálló életüket. 1 fő házasságot kötött, 1 fő nevelőszülőkhöz, 1 fő vér szerinti családjához került vissza és 1 főt családba fogadtak. 1 fő más intézménybe került, speciális szükséglete megszűnt, 2 főt büntetés-végrehajtási intézetbe helyeztek.

A speciális gyermekotthonban csökkent a szökések száma. Egy gyermek nevelési felügyelet elrendelése mellett került az otthonba. A szorosabb felügyelet eredményesnek bizonyult, az eltelt idő alatt beilleszkedett társai közé.

A speciális lakásotthonokban a gyermekekre létszámukból és a napi tevékenységből is adódóan több figyelem jut. A szakemberek nagy energiát fordítanak a gyermekek egész napos tevékenységének megszervezésére. Ennek eredménye a személyiségállapot változásában nyomon követhető. Fontos lenne, hogy az előző gondozási helyre történő visszakerülés

megszervezése során megfelelő hangsúlyt kapjon a további teendők alapos megtervezése, megbeszélése. Félő, hogy a figyelem központjából kiesve, a pontosan beosztott napi tevékenységek hiányában a speciális otthonban végzett munka eredményessége veszít a hatékonyságából. Igyekeznek intézményi keretek között minél több szabadidős tevékenységet szervezni az itt élő gyerekeknek. Számos olyan kezdeményezés van, ahol a normál és a speciális lakásotthoni gyerekek egyénileg, illetve csoportosan vegyesen vehetnek részt a programokon.

A normál lakásotthonokban az engedély nélküli eltávozások száma az előző évihez képest kissé emelkedett. Több olyan gyermek került év közben elhelyezésre, akik alig tartózkodnak az otthonban, ezért nem sikerült nekik a beilleszkedés. Ezen kívül 14 gyermek 1-2 alkalommal engedély nélkül hagyta el a lakásotthont.

Szakmai létszámok

A speciális gyermekotthonnak újonnan kinevezett szakmai vezetője van 2010. január 4-től, az álláshely pályáztatása 2009 decemberében valósult meg. Az új vezető 2010. január 4-től látja el feladatait.

Az állás betöltése kiemelt szakmai feladat volt, mivel egy állandó vezető biztosíthatja a gyermekek számára az állandóságot, a biztonságérzetet, melyre nagy szükségük van, valamint a gyermekotthon határozatlan idejű működési engedélye megszerzésének egyik feltétele is.

A speciális gyermekotthonban még mindig magas volt a dolgozói fluktuáció, ami hátráltatta a szakmai munkát. A szakmai programba sikerült több új terápiás foglalkozást (lovasterápia, sportfoglalkozások, drámapedagógia) beépíteni.

Az intézmény személyi feltételei megfelelnek a Rendelet előírásainak.

Változások a személyi, tárgyi feltételekben

A gyermekotthon valamennyi helyiségében megtörtént az energiatakarékos izzók cseréje. Szinte minden lakásotthonban sor került a tisztasági meszelésre.

Több lakásotthonban a saját dolgozókkal és az ott élő gyerekekkel közösen festették ki a szobákat és a közös helyiségeket.

Három lakásotthonban (Napsugár, Micimackó, Százszorszép) sor került a tető hőszigetelésére, amely az energia takarékosabb felhasználását eredményezte.

A speciális lakásotthonok fürdőszobáiban a vízelvezetés teljes javítását végezték el garanciális javítás keretében.

A lakásotthonokban csak kisebb használati tárgyak, eszközök cseréje történt meg.

A speciális gyermekotthon udvarán nyáron kialakításra került egy udvari ping-pong asztal felállítására alkalmas lebetonozott terület. Ősszel az udvar központi kör alakú kertjét virágoskertté alakították át.

A házak biztonságos működéséhez az ellátmány 28 000 Ft/fő/hó volt, ez 1 000 Ft-os csökkenést jelentett az előző évi ellátáshoz képest. A ruhára és étkezésre fordítható költség nem változott, havi 3.000 Ft, illetve 480 Ft/fő maradt.

Az étkezés változatos, igazodik a gyermekek igényeihez és az idényjelleghez. A ruházatra fordítható összeg elegendőnek bizonyult, a patronálóktól (svéd, holland, Gondoskodás és Oltalom Alapítvány) kapott ajándékruhákkal óvni tudják a gyerekek az iskolai ruháikat. A nagyobb gyerekek gyámi fenntartásos betétjükből szokták kiegészíteni a ruhatárukat.

A speciális lakásotthonokban az ellátmány magasabb, 33 000 Ft/hó/fő.

A kötött felhasználású norma (étkezés, ruházat, intézményi textília) ugyanannyi, mint a normál lakásotthonokban, az egyéb célra fordítható összeg azonban magasabb, melynek oka a terápiás célú foglalkozások szükségessége.

A nyári hónapokban kirándulásokra minden lakásotthon gyermekenként 1 000 Ft-ot kapott. November és december hónapokban szintén 1 000 –1 000 Ft-ot kaptak gyerekenként a lakásotthonok vitaminvásárlására, az influenza megelőzésére. Novemberben a téli ruházat vásárlásra kiemelt összegű ruhapénzt kapott minden gyermek.

A gyermekek számára a Rendeletnek megfelelően biztosított a zsebpénz teljes összege, jutalom zsebpénz igénybevétele is volt lehetőség.

Az egészségügyi ellátás minden gyermek számára maradéktalanul biztosítva volt. A gyermekorvos heti 2 alkalommal járt ki az intézménybe, a többi napokon a gyermekrendelőben látta el a gyermekeket. A szakorvosi ellátás a városban biztosított, a pszichiáter kéthetente jár ki Debrecenből.

A normál lakásotthonokból 4 fő, míg a speciális lakásotthonokból 12 fő volt magántanuló, őket fejlesztő pedagógusok készítik fel az osztályozó vizsgákra.

Sikeres volt az AVP Hungary Egyesület irányításával folyó erőszakmentes magatartást segítő tréning sorozat, melyen a dolgozók is részt vettek.

2009-ben is megrendezték a farsangot, gyermeknapot, őszi köszöntő focigálát. Júniusban a Balatonnál üdültek a gyerekek. A Segítő Kezek Alapítvány segítségével Püspökladányba és Debrecenbe kirándultak a gyerekek. Szeptemberben 56 dolgozó vett részt szakmai kiránduláson Hollókőn.

2009-ben elnyert pályázatok:

- Egészségdélután szervezése,
- Terülj-terülj asztalkám – gyermeknapra élelmiszer,
- Balatonkenesei kirándulás,
- Őszköszöntő focigála,
- LOKI BL meccs látogatás.
- A Raiffeisen Bank pályázatán közel 1,2 millió Ft támogatást nyertek.
- A Brokernet Jövő Alapítvány karácsonyi rajzpályázatát az egyik nevelt nyerte. Az ő jutalma 100 000 Ft lett, a gyermekotthon pedig 1 000 000 Ft-ot kapott. Ezt 2010-ben majd kirándulásokra fordítják
- A Segítő Kezek Alapítványtól 20 szakiskolás tanuló nyert támogatást üdülési csekkre.

További szponzorok, támogatók:

Gondoskodás és Oltalom Alapítvány, Mezei-Vill Kft., Bihari Állami Gondozottak Egyesülete, svéd és holland patronálók.

A felügyeleti szervek által végzett szakmai ellenőrzések tapasztalatai

Éves ellenőrzését az Észak-alföldi Regionális Államigazgatási Hivatal Szociális és Gyámhivatala 2009 novemberében végezte. Az előírások szerinti részletes vizsgálat pozitív eredménnyel zárult.

Az ellenőrzés során feltárt apróbb hiányosságokat az intézkedési terv készítése után sikerült korrigálni. Az OKJ I., azaz a gyermek és ifjúsági felügyelő tanfolyamot végzett dolgozók gyermekvédelmi asszisztens munkakörbe való besorolása megtörtént. A speciális gyermekotthon házirendjét átdolgozták.

A megyei gyámhivatal útmutatása alapján az utógondozói ellátásban részesülőkkel kötött megállapodásokat átdolgozták, s az újonnan megkötésre kerülő megállapodásokban már e szerint végzik a feladatokat. Az utógondozói ellátásban részesülőkre vonatkozó térítési díj szabályzatot korrigálták.

A jövőre vonatkozó célok, javaslatok

Elengedhetetlen az átgondolt, következetes gazdálkodás annak érdekében, hogy a gazdasági megszorítások ellenére, a gyermekotthon működése és a szakmai feladatok ellátása megfelelő színvonalon biztosított legyen.

A központi irányítás épületének tetőcseréje és homlokzatának felújítása szükséges, valamint 3 lakásotthon (Micimackó, Százszorszép, Napsugár) hőszigetelését tervezik az energiafelhasználás hatékonyabbá tétele érdekében.

A továbbiakban is figyelemmel kísérik a pályázati lehetőségeket, a patronálókkal ápolják a jó kapcsolatot. Hagyományukat tudatosan szeretnék megőrizni, melynek egyik eleme a Gyermekotthoni Mikroszkóp című újság, mely a lakásotthonok közötti kapcsolatok erősítését szolgálja.

Kiemelt cél a bűncselekmények visszaszorítása, az engedély nélküli eltávozások mérséklése.

Civil szervezetekkel történő együttműködés

Az intézmény a következő civil szervezetekkel működik együtt:

Segítő Kezek Alapítvány,
 Brokernet Jövő Alapítvány,
 Oltalom és Gondoskodás Alapítvány,
 Magyar Vöröskereszt Berettyóújfalui Szervezete,
 Magyar Élelmiszerbank Egyesület,
 Magyar Barátok Tervezés Alapítvány,
 Magyarországi Cigányokért Közalapítvány,
 Bihari Állami Gondozottak Egyesülete.

Debreceni és Nyírségi Lakásotthonok

Az intézmény lakásotthonaiban otthont nyújtó ellátást, befogadó otthonában ideiglenes hatályú elhelyezést is biztosít neveltjei számára.

Az intézmény 2009. évben 10 lakásotthonnal működött, korábbi 3 szakmai egységből 2 szakmai egységbe történő átalakítása hatékonyabb működést eredményezett.

Engedélyezett férőhelyszám: 104 fő.

Férőhely kihasználtság: 100,87 %

Korcsoportok szerinti megoszlás, nemenként

Korosztály	Átmeneti nevelt		Tartós nevelt		Ideiglenesen elhelyezett		Utógondozói ellátott		Össz.
	Fiú	Lány	Fiú	Lány	Fiú	Lány	Fiú	Lány	
0-3 év	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4-6 év	1	-	-	-	3	-	-	-	4
7-10 év	6	7	-	-	1	1	-	-	15

Korosztály	Átmeneti nevelt		Tartós nevelt		Ideiglenesen elhelyezett		Utógondozói ellátott		Össz.
	Fiú	Lány	Fiú	Lány	Fiú	Lány	Fiú	Lány	
11-14 év	7	7	-	-	6	5	-	-	25
15-18 év	26	38	-	-	13	15	-	-	92
Utógondozói ellátott	-	-	-	-	-	-	8	8	16
Összesen	40	52	-	-	23	21	8	8	152
Összesből lány		52	-	-		21		8	81
Összesből fiú	40		-	-	23		8		71

Kimutatás 2009. évben - rendőrség által beszállításra került - más intézmények szökött gyermekeiről

Hónap	Beszállításra került kiskorúak száma	Beszállított alkalmak száma	A lakásotthonokban eltöltött napok száma
január	14	16	21
február	19	23	25
március	19	31	35
április	25	29	35
május	25	28	37
június	18	20	28
július	28	46	52
augusztus	38	50	66
szeptember	28	42	49
október	19	29	31
november	20	30	41
december	16	24	31
Összesen:	269	368	451

Tendenciák

A bekerülő gyermekek többsége a 15 év feletti korosztályból került ki, akik nagy iskolai lemaradással rendelkeznek. Általában az általános iskola alsó tagozatából, illetve az ötödik osztályból morzsolódnak le. Koruk miatt az adott osztályokba nehezen integrálhatóak. Nagy számban érkeznek olyanok, akik valamilyen antiszociális viselkedésükből kifolyólag kerültek a gyermekvédelembe. A tavalyi évben a pszichiátrián kezelték száma is kiugróan magas volt. A nagyarányú szökés-számok a tavalyi évben kivizsgálásra kerültek. A pszichológus a legfőbb tényezőnek azt a tényt említi, hogy a bekerülő gyerekek többsége ez előtt is ilyen magatartást tanúsított. A kiváltó okok feltérképezése talán segítséget nyújthat az esetszámok csökkentéséhez.

Továbbra is nagyszámú gyermeket szállít be a rendőrség a lakásotthonokba, s ez a tendencia már nem csak a Tégláskert utcai befogadó otthonot érinti, hanem a Tégláson lévő lakásotthonokat is, mert a rendőrség üzemanyag takarékosági okokból csak a legközelebbi lakásotthonba szállítja be a szökött gyermekeket.

A 2008-as évhez viszonyítva a beszállított gyermekek száma, a beszállítási alkalmak száma és az így keletkező gondozási napok száma is nagyszámúval nőtt.

Szakmai létszámok

A Gyvt. szerinti kötelező szakmai létszám 76 fő, az év eleji engedélyezett szakmai létszám 79 fő, az egyéb dolgozók száma 3 fő.

Az átszervezések miatt a szakmai létszám 2009. végére lecsökkent 74 főre, az egyéb dolgozói létszám pedig 1 fővel. Így az év második felére összesen 75 fő maradt. Ezzel sikerült a humán erőforrást a házak adottságaihoz mérten optimalizálni.

Változások a személyi, tárgyi feltételekben

Az intézmény vezetése az átszervezés után stabilizálódott. Az intézmény vezetője a vezetést márciustól már nem megbízással, hanem kinevezéssel látja el. Az intézményvezető helyettes, (egyben befogadó otthonvezető) távozott az intézményből. Helyére a pályázat után az addigi helyettese került.

A gyermekotthonok három szakmai egységből két szakmai egységbe történő átszervezése az otthonvezetők személyének változását is eredményezte. A házvezetők személyi állományának egy része is kicserélődött. A Kosárfonó utcai lakásotthon éléről távozó házvezető nevelő helyére a fejlesztő pedagógus került. Ezen kívül még a Téglás Kossuth utcai, és a két nyíradonyi házban is a gyermekek érdekében cserét kellett alkalmazni. A házvezetők cseréjét részben belső átirányítással oldották meg.

A gyermekfelügyelők összetétele változott a legkevésbé. A nyári szabadságolások idejére, illetve a hosszabb táppénzes időszakok kiváltására helyettesítő kollégákat kellett alkalmazni.

A befogadó otthonba került az egyik növekedési előadó nevelői státuszba, aki ott, és emellett még a Kosárfonó utcai lakásotthonban is ellátja a család- és utógondozói munkakört.

A karbantartási és felújítási munkálatok elvégzését nagyban befolyásolta, hogy az elmúlt évben az intézménynek nem volt érvényes szerződése semmilyen karbantartó céggel. Ezt az anomáliát a fenntartó a GAFI közreműködésével megszünteti.

A házak állagának szinten tartása, illetve egyes esetekben új berendezések vásárlása a dolgozók költséghatékony gazdálkodásának eredményeként, és saját erőforrásaik bevonásával jöhetett létre.

A házak tisztító festését a legtöbb esetben elvégezték, a befogadó otthonban több alkalommal is.

A lakásotthonok külső megjelenésükben továbbra is korszerűtlen képet mutatnak. Ebben előrelépés akkor tapasztalható, ha a következő esztendőre betervezett külső szigetelések és az ehhez kapcsolódó felújítások realizálódnak.

Az év végén befejeződött a józsi lakásotthon tetőszigetelése, ezzel együtt a rosszul záródó pincehelyiség (ami nevelői szobaként szolgál) ajtaja is kicserélésre került.

Mindkét nyíracádi lakásotthonban felújították a fürdőszobákat. Ezen kívül a Malom utcán az emeleti nappaliban burkolás történt.

Továbbra is beázással küzd a Téglás Május 1. utcai és a Nyírmártonfalvai lakásotthon. Előbbi a tervek szerint 2010-ben megoldásra kerül.

Az energiahordozók magas költségeit az elmúlt évben csak a villanyáram tekintetében sikerült leszorítani azáltal, hogy mindenhol a hagyományos izzókat energiatakarékosra cserélték ki. A magas fűtésszámlákra csak a szigetelés, illetve szükség szerinti nyílászáró csere jelenthetne megoldást.

A józsai lakásotthonban új mosógép vásárlásra került sor. A Téglás, Kossuth utcai otthonban fűnyírót vettek, illetve két hálószoba szekrényét és polcait lecserélték. A Nyíracsád, Zrínyi utcai lakásotthonban a konyhaszekrény lett kicserélve, illetve ugyanitt az ágyak egy részét cserélték heverőkre.

A Téglás, Május 1. utcai lakásotthonban lévő heverőket a Magyar Református Egyház Szeretetszolgálatának segítségével lecserélték. A lakásotthon ezen kívül a tavalyi évben új konyhabútort és mosógépet is kapott. Nyíradonyban a mikrohullámú sütőt és a bojlerrel kellett kicserélni. A gyerekek szobájában meg kellett oldani a szekrények cseréjét, az év végén a nappaliba egy ülőgarnitúrát is sikerült beszerezni. Nyírmártonfalván mosógépet, televíziót, DVD lejátszót és porszívót vásároltak. Az itt mutatkozó sorozatos lopások megakadályozására a pince ablakaira vasrácsokat szereltek.

A debreceni házak közül a Békés utcai lakásotthon kevesebb karbantartást igényelt. A Kosárfonó utcán a mosógép és az egyik bojler cseréje megtörtént. A konyhába asztalokat, székeket vásároltak és a textiliák egy része is kicserélődött.

A befogadó otthonban a mosógép cseréje történt meg.

A felügyeleti szervek által végzett szakmai ellenőrzések tapasztalatai

Az ICONT 2002 Kft. a GAFI megbízásából két alkalommal is átfogó ellenőrzést végzett az intézményben. A pénzkezelés és értékcikk kezelés szabályosságának tárgyában végzett ellenőrzés során feltárt megállapításokat a belső szabályzatok készítése során az intézmény felhasználja. Nagyobb hiányosságok, melyek azonnali intézkedést igényeltek volna, nem merültek fel.

A kis értékű leltárok elvégzésének és dokumentációjának ellenőrzése során kifogásolták, hogy nem a megfelelő nyomtatványon jelölték ki az ellenőrző személyeket, bár tartalmában megfelelőek voltak.

Az ÁNTSZ több házban végzett ellenőrzést. Az általuk feltárt hiányosságok megszüntetésének egy része már realizálásra került, másik része (külső munkálatok) tavasszal valósítható meg.

A regionális gyámhivatal két alkalommal végzett ellenőrzést. A hiányosságok megszüntetése folyamatban van. Javításra kerültek a házi- és napirendben foglaltak, és jelenleg is dolgoznak a szakmai programokon. A jegyzőkönyvben leírtakat beépítik a mindennapi munkájukba.

Jövőre vonatkozó célok, javaslatok

A jövőben fontos cél a munka színvonalának megőrzése a szűkülő költségvetési keretek között is.

Az átalakult intézményi vezetés egyik legfontosabb feladata a csapatépítés, közösségfejlesztés és a szakemberként való gondolkodás erősítése, küzdelem a kiégés elkerüléséért, a szakmai továbbképzések tervszerű folytatása, kiegészítése.

Kiemelt feladat a jövőben is a lakásotthonok zavartalan működésének biztosítása a férőhelyek maximális kihasználásával, a szakmai munka segítése, a gyermekek nyugodt életkörülményének, fejlődésének biztosítása, a meglévő belső szakemberek mellett külső szakemberek bevonásával. Mindezt annak az érdekében, hogy a bekerülő, súlyosbodó problémával küzdő gyermekek lehetőleg minél hamarabb hazagondozhatóvá váljanak.

Szakértői bizottság véleménye alapján a gyámhivatalok határozatban állapították meg a különleges és speciális szükségletű ellátás szükségességét.

Tendenciák

2009-ben 100 % alá csökkent a férőhely-kihasználtság. (2009-ben már 2 fővel növelt férőhelyszámra várták a beutalt gyermekeket.)

Az intézmény hatékony szakmai munkát végzett annak érdekében, hogy minél több gyermek kerülhessen vissza a családjába és minél több nagykorú kezdhesse meg önálló életét, ezáltal helyet biztosítva a megnövekedett számban beutalásra váró gyermekeknek.

Az utógondozói ellátottak száma folyamatosan 23 fő körül volt, miközben 10 nagykorúnak segítettek az önálló életkezdésben.

Az ideiglenes elhelyezés időtartama a legtöbb esetben meghaladta a 30-60 napot.

Továbbra is magas a 14 év körüli beutaltak száma, (akár 16 éves is) akik mind családból érkeztek. Természetes részükről, hogy hazavágnak, ennyi elvárt viselkedési korláttal, elvárással nem találkoztak még és engedély nélkül távoznak a számukra kedvező alkalomkor. A nevelői munka hatására csökkennek ezek az esetek. A szökési napok 80 %-át folyamatosan ugyanaz az öt gyermek szökése okozza.

A gyermekotthonnak sok egyéb gondozási helyről kellett szökött gyermeket befogadnia a múlt évben. Ezeknek a gyerekeknek a higiénés állapota terheket ró a lakásotthonokra.

Egyre több az akár 4 évvel is túlkoros beutalt iskoláskorú gyermek, ami nem csak az iskolának és az intézménynek okoz gondot a felzárkóztató munkában, de a gyermek sem érzi, érezheti magát jól az iskolapadban. Ezek az esetek jelzik, hogy az alapellátás munkájában jelentkező nehézségekkel, megoldatlan problémákkal a továbbiakban a szakellátásnak kell megküzdenie.

Fontos a családgondozói munka kiteljesedése, a team munka a sikeres hazagondozás eléréséhez, különösen az elhelyezés első két évében, hogy megakadályozzák az érzelmi kapcsolatok beszűkülését. Az eddigi tapasztalatok alapján 2010-re a szakdolgozók szélesebb körű bevonását, a témával foglalkozó tréningeket, szupervíziót terveznek, az ehhez kapcsolódó szociális továbbképzési formákat keresi az intézmény vezetése.

Az önálló életvitelre való hatékonyabb felkészítésre pályázatot nyújtanak be, melynek első lépcsőjében próbaként 2009 őszén már öt foglalkozást tartottak 14 éven felüli gyermekeknek, bekapcsolódva egy egyesület másfél éves életpálya felkészítő programjába.

A jelentkező problémák ellenére sikerült elérni, hogy továbbra is integráltan részt vehessenek az oktatásban a külső iskolákban problémásan viselkedő gyermekek. A feladat szakmai kihívás volt a dolgozók számára, melyet jól teljesítettek. Magántanuló 2009-ben nem volt.

A költségvetési megszorítások mellett is biztosították az egyéni képességek, a személyiség fejlesztését. Ezt tükrözi a Hajdúsági Lakásotthonok 10 éves évfordulójára rendezett jubileumi gálaműsor sikere, ahol a fellépő óvodáskorú, különleges szükségletű, normálképeségű gyerekek, nagykorú fiatalok bizonyították, hogy helyt tudnak állni a célok érdekében. Tíz év távlatából elmondható, hogy a Hajdúsági Lakásotthonok működése igazolta a lakásotthoni szakellátási forma létjogosultságát, akkor is, ha a családi házak kifejezetten nem 12 fő ellátására készültek.

Megfelelően integrálódtak a város életébe, a lakásotthoni közösség jó szomszédi kapcsolatokat ápol a közvetlen környezetükben élőkkel. Az utógondozói ellátottak szinte kivétel nélkül szakmával, munkahellyel, lakhatási lehetőség megoldásával indulnak útnak.

Az eredményes, takarékos gazdálkodás annak is köszönhető, hogy a kiváltás óta a pedagógus munkakörben a fluktuáció minimális, ezen a téren a lakásotthon vezetők és munkatársaik nagy tapasztalattal rendelkeznek.

Szakmai létszámok

Az engedélyezett összes dolgozói létszám több részletben csökkent 2009-ben. A karbantartási tevékenységek kiszervezése miatt január 1-től 1 fővel, áprilisban további 1 fővel, a szemészorvos és a növendékügyi álláshelyek megszüntetésével, október 1-től a gazdasági intézők GAFI állományába áthelyezésével 2 fővel csökkent a létszám. 2009. december 31-én 73 dolgozója volt az intézménynek.

Az intézmény változtatott a szakmai teamek összetételén, a pedagógus munkakörben dolgozó 3 munkatárs munkaköreinek (lakásotthon-vezető, fejlesztő pedagógus, család- és utógondozó) átszervezésével újult erővel, megnövekedett hatékonysággal tudják üzemeltetni az érintett lakásotthonokat. 2009-ben 3 munkatárs ment nyugdíjba, a pótlásukat szakirányú végzettségű szakemberekkel sikerült megoldani. 2009. évben a megújult szakmai program megvalósításával végezték a szakmai munkát. A munkatársak törekszenek a szakmai megújulásra, 31-en vettek részt pedagógus vagy szociális továbbképzéseken. 1 fővel nőtt a szociális szakvizsgázott munkatársak száma.

Az év második felétől 3 fő pszichológus dolgozott, közülük kettő pályakezdő. Munkájukkal hozzájárultak az életkezdésre felkészítő és pszichoszexuális fejlesztést segítő saját tréningjeink sikeres lebonyolításában.

A dolgozók szakirányú szakképesítése 100 %-os. Szakmai létszámuk megfelel a Rendeletben foglaltaknak.

Változások a személyi és tárgyi feltételekben

A lakásotthonokban takarékosan gazdálkodnak, figyelnek a tárgyi eszközök, tartós használati cikkek, berendezések megóvására. Nem jellemzőek a szándékos rongálások, a véletlen balesetek is ritkák. Azonban egy átlagos családi házhoz képest 3 szoros terheléssel működnek a házak, így gyorsabb az amortizáció mind az épületekben, mind a használati tárgyakban. A nagyfokú penészedést a hőszigetelt házakban sem lehet megakadályozni.

A folyamatos karbantartói és esetenként felújítási munkáknak köszönhetően a házak továbbra is működtethetőek. A gyerekek saját tárgyaikra, iskolai felszerelésükre eddig is megfelelő gondot fordítottak.

2009. január 1-től a karbantartás kiszervezésre került, ami megtakarítást jelentett.

A tisztasági meszelések minden lakásotthonban megtörténtek, két lakásotthont teljesen kifestettek.

A tárgyév során energiahatékonysági forrásként a fenntartó 2 584 000 Ft-ot bocsátott az intézmény rendelkezésére, melyből valamennyi lakásotthonban felújításra kerültek az életveszélyes elektromos hálózatok és berendezések.

2009 februárjától mobil telefonok használatára tértek át, ami a flotta kedvezményből adódó jelentős megtakarítás mellett a gyorsabb információáramlást biztosítja, mivel már a pszichológusok és a család- és utógondozók, valamint a gyámok is rendelkeznek szolgálati telefontal.

A központi költségvetésből pótolták a lakásotthonok elhasználdott tárgyait.

A felügyeleti szervek által végzett szakmai ellenőrzések tapasztalatai

A gyámhivatal megállapította, hogy a vezetőváltás nem viselte meg sem a dolgozókat, sem pedig a gyermekeket. Ez köszönhető a fenntartó előkészítő munkájának, a magasabb vezető személyiségének, és a jól kialakított szervezetnek, valamint a szakemberek hozzáállásának.

A lakásotthonban dolgozó csapatok magas szakmai színvonalon végzik munkájukat, ennek eredményeként a gyermekek biztonságos környezetben nevelkedhetnek, az otthon nyújtó ellátás minden gondozott számára megfelelő módon biztosított.

A feltárt hiányosságokat az intézmény megszüntette és intézkedett a megjelölt dokumentumok módosításáról.

Jövőre vonatkozó célok, javaslatok

Hosszú távú cél a hatékonyság növelése és megtartása a hazagondozás és az önálló életbe indítás terén, hogy a gyermekek olyan érzelmi, szellemi, öngondozási és egyéb nevelési értékekkel kerülhessenek vissza családjukba, önálló életükbe, hogy ne kelljen többször a gyermekvédelem hatáskörébe kerülniük sem maguknak, sem későbbi leszármazottaiknak.

Informatikai esélyegyenlőség biztosítása a lakásotthonban lakók számára: működő számítógéppark, internet hozzáférés biztosítása minden ház számára, a lakásotthon vezetők adminisztratív tevékenységeiknek meghatározott részét digitális formába ellátni.

Az együttműködési készség fokozása a hatékony állagmegóvás érdekében. Tárgyi eszközök amortizációjának megfelelő folyamatos karbantartása, cseréje.

„Félutas ház” létrehozása utógondozói ellátottak számára intézményen belül, vagy külső férőhelyen szükséges lenne a sikeresebb önálló életkezdésre való felkészítéshez.

Cél: Az intézmény további eredményes működésének biztosítása. Ehhez szükséges az összetartó, egymást segítő, támogató csapatok munkája, tevékenységük céltudatos, határozott támogatása, az innováció, kreativitás erősítése, a közös cél, a professzionális gyermekvédelmi tevékenység elérésének szem előtt tartása.

A pszichológusokkal tovább kell folytatni a dolgozók irányában kifejezhető terápiás lehetőségeket, megtervezett foglalkozásokat, hogy továbbra is pozitív mintaadóként szerepelhessenek a mindennapi viselkedés szabályai, az elfogadott társadalmi, erkölcsi normák, a szociális viselkedés mintáinak átadásakor.

Civil szervezetekkel történő együttműködés, javaslat

- Nevelőotthonok Nemzetközi Szervezete (FICE)
- Lakásotthonok Országos Szakmai Egyesülete (LOSZE)
- Az intézmény dolgozói által létrehozott „Lakásotthonokban élő gyermekekért” Alapítvány célja továbbra is az intézményi források bővítése, adományok, támogatások gyűjtése.
- A szakemberek az Okkal-Másokkal Ifjúsági Egyesület másfél éves időtartamú életpálya-építéssel kapcsolatos kompetenciafejlesztő, Európai Unió támogatású projektjében vesznek részt 25 fő 14 éven felüli gyermekükkel és utógondozói ellátottakkal 2009 októbere óta.

Komádi Gyermekotthon

Az intézmény egy nagy létszámú gyermekotthonban és két korszerű lakásotthonban biztosítja az otthont nyújtó ellátást.

Férőhelyek száma: 160 fő

Kihasználtság: 100 %

Korcsoportok szerinti megoszlás, nemenként

Korosztály	Átmeneti nevelt		Tartós nevelt		Ideiglenesen elhelyezett		Utógondozói ellátott		Össz.
	Fiú	Lány	Fiú	Lány	Fiú	Lány	Fiú	Lány	
0-3 év	2				1				3
4-6 év	4	6				1			11
7-10 év	10	12			2	2			26
11-14 év	24	16	1	1	5	3			50
15-18 év	26	18			1		5	1	51
Utógondozói ellátott							7	5	12
Összesen	118		2		15		18		153
Összesből lány		52		1		6		6	65
Összesből fiú	66		1		9		12		88

A fiúk–lányok aránya kissé eltolódott a lányok irányába. 2009. december 31-én az összlétszám kb. 58 %-a fiú és 42 %-a lány. A rendszerbe került gyermekek 2008-ban 40-en voltak, ez 2009-re 47 főre nőtt. Míg 2008-ban 56 fő nevelése szűnt meg, addig 2009-ben ez a szám csak 44 fő.

Általánosságban elmondható, hogy a gyermeklétszám növekvő tendenciát mutat. Ennek oka, hogy a gyermekotthon kiváltása miatt elrendelt létszámstopot a fenntartó feloldotta. Munkájuk eredményessége szorosan összefügg az alapellátás munkájának eredményességével, vagy esetleges eredménytelenségével. Míg 2008-ban 21 gyermek tudott visszakerülni a családjába, addig 2009-ben 19, mely 10%-os visszaesést mutat.

Az elmúlt évben rendszerbe került gyermekek 60% -a betöltötte a 10. életévét.

Az elmúlt évhez hasonlóan továbbra is a 9-10 év fölötti életkorú gyerekek és az utógondozói ellátottak részesülnek teljes körű ellátásban.

Az ideiglenes hatályú elhelyezettek száma továbbra is növekvő tendenciát mutat. 2009-ben kevesebb eltérő képességű gyermek érkezett a gyermekotthonba.

A gyermekotthonban 8 vegyes életkorú csoport működött az elmúlt évben, valamint a Nagysándor József utca 22. szám alatti Borostyán lakásotthonba, és a Zrínyi utca 33. szám alatti Búzavirág lakásotthonba 12-12 vegyes életkorú gyermek nevelkedett. A nagyszámú beutalások miatt a gyermekotthonban lévő csoportokban megnövekedett a zsúfoltság, de a

szakmai létszám csökkenése miatt már nem volt lehetőség olyan ideiglenes befogadó csoport létrehozására, mint 2008-ban.

Az óvodás gyermekeket napközben a településen működő Önálló Óvodában foglalkoztatják és itt végzik az iskolai előkészítésüket is. 1 fő óvodás Debrecenben a Hallássérültek Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézményében kerül fejlesztésre.

Az általános iskolába járó tanulók száma 94 fő, ebből 43 lány. Az általános iskolai tanulók a Barsi Dénes Általános Iskolában végezték tanulmányaikat. 17 fő eltérő tantervű iskolába jár.

Középfokú tanintézménybe járók száma 39 fő. Ebből 10 fő kezdte meg szeptembertől a középfokú tanulmányait. A beszámolási időszakban 4 fő fejezte be sikeresen a tanulmányait.

A vonatkozó rendelkezések szerint a 14 év alatti gyerekek „szökése” ügyében azonnal értesíteni kell a rendőrséget. A négy és több alkalommal szököttek esetében zártabb jellegű intézményi elhelyezésre lenne szükség, ahol lehetőség van a gyerekek reszocializációjára, és ahol sikeresen be tudnák fejezni az általános iskolai tanulmányaikat. 2008-hoz képest kissé nőtt a szökések száma, ami annak tudható be, hogy több újonnan bekerült gyermek érkezett a gyermekotthonba, és a kevés idő alatt nem érvényesült a nevelő hatás. Említést érdemel, hogy a szökések tetemes része nem a Komádi Gyermekotthonból történik, hanem abból a gyermekotthonból, vagy lakásotthonból, ahová a rendőrség az elfogás után beszállította a szökésben lévőket. Ebben az esetben a gyermek még az előtt távozik, mielőtt a gyermekotthon autója érte tudna menni. Több olyan gyermek is van, akit beutálnak a szakellátásba, de gyakorlatilag nem tartózkodik a gondozási helyén, mert állandó szökésben van. A szökések alkalmával vagy a szüleinél, rokonainál tartózkodik, vagy csavarog. A gyermekvédelmi rendszer nagy problémája, hogy ezen gyermekek testi, lelki, értelmi vagy érzelmi fejlődése veszélyeztetett, de nincs lehetőség olyan zártabb jellegű elhelyezési formára, amely biztosítani tudná a veszélyeztetettség megszüntetését, ha a gyermek egyébként nem speciális szükségletű.

Szakmai létszámok

Az intézmény gyermekvédelmi asszisztenseinek száma meghaladja a Rendeletben foglaltak számát, de a munkakörüket tekintve ugyanazokat a feladatokat látják el, mint a gyermekfelügyelők. A gyermekvédelmi asszisztensek egy része gyermekfelügyelőből képezte magát tovább. Hiány mutatkozik több munkakör tekintetében, különösen a gyermekfelügyelők hiánya kiemelendő.

A 2008 szeptemberében megnyílt 2 új lakásotthon szakember szükségletét a gyermekotthon szakmai létszámából biztosították. Mivel a két lakásotthonba már a jogszabályban előírt feltételeknek megfelelő számban helyeztek ki dolgozókat, ezért a gyermekotthonban egyre nehezebb feladatot jelent a megfogyatkozott szakmai létszám megfelelő beosztása.

A két új lakásotthon létrehozásával bővült a szolgáltatások köre és az ide került 24 gyermek már magasabb színvonalú ellátásban részesül. Az elhelyezési feltételek, az új épület, bútorzat és a berendezési tárgyak színvonala jóval nagyobb komfortot jelent a lakásotthonban élő gyerekek számára.

A gyermekotthon berendezési tárgyainak, bútorzatának és a régi épület teljes infrastruktúrájának felújítására is szükség lenne. A gyermekotthon erőssége, hogy továbbra is fogadni tudja a nagyobb létszámú testvércsoportokat, így biztosítani lehet az együttes elhelyezésüket.

A pszichológus álláshely 2009. évben a munkatárs távozása miatt betöltetlen volt. Sokat jelentett, hogy a főállású pszichológus minden nap a gyerekek rendelkezésére tudott állni az aktuális problémáik, feszültségeik megoldása érdekében, ezért a hiánya érzékenyen érinti a gyermekotthon működését. A leterheltségből adódóan terápiás jellegű csoportok beindítását

még nem tudták megvalósítani. Szükség lenne több fő állású pszichológus alkalmazására, teljes munkaidőben. Ez a 2010-es évben részben megvalósulni látszik, mert 1 főállású, betölthető pszichológusi álláshelyet létesített a fenntartó.

Változások a személyi, tárgyi feltételekben

Az elmúlt évben folytatódtak az állagmegóvási és felújítási munkák. Kimeszelték a konyhát, ebédlőt, a konyhai öltözőt, előkészítőt, az irodahelyiségeket, valamint a mellékhelyiségeket. A konyhai mosogatóhelyiségben a járólappal cseréje történt meg. Az intézményben energiatakarékos fénycsövek, izzók és armatúrák lettek felszerelve a régiók helyett.

A CITY Bank támogatásának köszönhetően több mint 2 millió forint értékben kaptak új használati tárgyakat.

A DIAGEO vállalat 110 000 Ft értékben taneszközöket biztosított a gyermekotthon számára.

Az egy napra előírt étkezési normatíva 400 Ft+ÁFA/fő volt.

Gyermekruhára 36 000 Ft-ot tudtak gyermekenként biztosítani egész évre.

A gyermekek egészségügyi ellátását a település gyermekorvosa biztosítja, míg a szakellátást továbbra is a megye különböző egészségügyi intézményeiben vették igénybe (Berettyóújfalu és Debrecen).

A kialakított két fejlesztőpedagógusi szobában, valamint egy pszichológusi szobában már jól kialakult gyakorlat szerint folytatódtak a felzárkóztató, felvilágosító és korrekciós tevékenységek.

A gyermekotthon korábban felszámolt játszótérnek helyére 2009-ben sem vált lehetségessé új játékok vásárlása, de folyamatosan keresték a lehetőségeket a szabadtéri játékok pótlására.

A nyár folyamán hollandiai támogatók közös munka révén a dolgozókkal felújították a két lakásotthon kerítését, valamint fából készült kültéri játékokkal, mászókével, hintával, padokkal, asztalokkal látták el a lakásotthonok udvarát. A munkából a gyermekek is kivették a részüket.

Az elmúlt évben különösen nagy gondként jelentkezett az ivóvíz rendszer elöregedése, mivel a csőtörések jelentős kiadásokat okoztak. Szükség lenne az esővíz és a szennyvízrendszer különválasztására is. Problémaként jelentkezik a fűtést és meleg vizet ellátó rendszer elégtelen működése, ezért szükséges lenne annak felújítása vagy cseréje.

A Közháló Programnak köszönhetően ingyenes szélessávú internet használatát tették lehetővé. Ezáltal a gyermekek olyan szolgáltatáshoz jutottak, amelynek hasznát veszik a hétköznapi életben és a tanulásban egyaránt, a dolgozók munkáját pedig megkönnyíti.

A gyermekotthon 2009-ben is helyet biztosított egy munkaügyi központ által szervezett tanfolyamnak. A bérleti díj növelte az intézmény bevételeit.

A kötelező továbbképzés keretein belül 3 fő LOSZE konferencián vett részt, 1 fő pedig család gondozói szakmai műhelyen.

A személyi feltételek biztosítottak voltak a feladatok megvalósításához, bár több dolgozó is tartós táppénzen volt (több hónapon keresztül), amely nagyon megnehezítette a mindennapi feladatellátás megszervezését, valamint a szabadságok kiadását.

2009. december 9-én ünnepelték a Komádi Gyermekotthon 70 éves évfordulóját. Az évforduló tiszteletére a gyermekek, a nevelők és gyermekfelügyelők közreműködésével műsorszámokkal készültek. A műsort a Mozi előadótermében tekintették meg a vendégek, valamint a gyermekotthon régi dolgozói és neveltjei. A gyermekotthon történetéről készült kiállítást a Községi Ház könyvtárában tekinthették meg az érdeklődők.

A dolgozók kiemelt figyelmet fordítottak a gyermekek szabadidős programjainak biztosítására, nyári üdülések szervezésére.

A neveltek erkölcsi normái, magatartásuk, viselkedési kultúrájuk fejlesztésére gondot fordítottak. Beszédkultúrájukban még jelentős az elmaradás, sok fejleszteni való van. Folyamatosan törekednek arra, hogy a szociális tanulás folyamán elsajátítsák a helyes és társadalmilag elfogadott viselkedési szabályokat, normákat, szokásokat.

Az elsődleges feladat továbbra is az, hogy a gondozottak számára biztosítsák az egyéni gondozási-nevelési tervben megfogalmazott célok eléréséhez szükséges szolgáltatásokat.

A neveltek a Barsi Dénes Általános Iskolában tanulnak. Az iskola tantestületének egyes tagjaival és vezetésével a kezdeti jó kapcsolatot követően nézetkülönbségek alakultak ki. A konfliktusok főleg a nehezebben nevelhető, magatartászavarban szenvedő gyermekek kapcsán fordulnak elő. Ezen gyerekek nevelésére és oktatására az iskola pedagógusai nem minden esetben vannak megfelelően felkészülve, a szakellátást igénybevevő gyerekekről sincs megfelelő képük vagy információjuk. Az intézmény dolgozói lehetőségeikhez mérten megpróbálnak minél több segítséget nyújtani az iskolai kollégák számára.

Napi kapcsolatban vannak a gyerekek oktatása, nevelése érdekében. Ennek ellenére fokozatosan nőtt a magántanulóként tanuló gyermekek száma. A középiskolákkal a gyámok és a családgondozók tartják a kapcsolatot, amely rendszeresnek és szorosnak mondható. Az itt tanuló fiatalok a tanítási időben túlnyomó részt kollégiumokban laknak, de a bejáró tanulók száma 2009-ben magasabb volt a korábbi éveknél.

A felügyeleti szervek által végzett szakmai ellenőrzések tapasztalatai

A gyámhivatal az ellenőrzés folyamán elsősorban az utógondozói ellátottakkal kötött megállapodások, illetve a térítési díj szabályzat frissítésére és aktualizálására hívta fel a vezetés figyelmét.

Összességében az ellenőrzés megállapította, hogy a gyermekotthonban a személyi és tárgyi feltételekhez képest megfelelően jó színvonalú szakmai munka folyik. Kiemeli az intézmény mielőbbi átszervezésének fontosságát, valamint a nagy létszámú testvérsorok és a súlyosabb magatartási zavarral küzdő gyermekek elhelyezésében meghatározó szerepét. Az észrevételek alapján figyelmet kell fordítaniuk a szökések csökkentésére.

A jövőre vonatkozó célok, javaslatok

Cél továbbra is az intézmény kiváltásának folytatására történő felkészülés, illetve annak teljes megtörténteig a megfelelő szintű szakmai munka. Amennyiben a kiváltás folytatódik, saját tapasztalataikkal gyakorlottabban tudják végrehajtani a tervezett kiváltási folyamatot. A teljes átalakításig megpróbálják megkeresni azokat a pályázati lehetőségeket, amelyek elősegítik a gyermekotthon állagának megőrzését, és amelyekkel javíthatják a személyi és tárgyi feltételeket.

A civil szervezetekkel való együttműködés, javaslat

-FICE - Nevelőotthonok Nemzetközi Szervezete – főként a Würth Alapítvánnyal közösen szervezett nyári táborain vesznek részt. Szükség esetén szakmai anyagokkal, pályázati lehetőségek közvetítésével is rendelkezésre állnak.

-LOSZE – Lakásotthonok Országos Szakmai Egyesülete a gyermekekért.

-A MOSOLY Alapítványon keresztül a DIAEGO Vállalat dolgozóitól az ünnepek alatt kb. 450.000.-Ft értékben kaptak a gyermekek ajándékokat.

-Jövődéért Alapítvány hagyományosan karácsonyi ünnepséget szervezett a megyében élő állami gondoskodás alatt álló gyerekek részére.

-A Baptista Szeretetszolgálat cipődoboz akciója keretében karácsonyi ajándékokat kaptak gyermekeink.

Külföldi kapcsolataik a hollandiai Putten Református Egyházközséggel vannak, amely egyben az egyik legrégebbi támogatója az intézménynek.

Hajdú-Bihar Megyei Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat

A Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat ezen intézménye látja el a megye gyermekvédelmi szakellátásának szakszolgáltatási feladatait, továbbá nevelőszülői hálózatot tart fenn.

2009. december 31-én a szakellátásban élő kiskorú 1602 fő volt.

Nevelőszülőnél: 700 fő

Gyermekotthonban: 675 fő

Egészségügyi intézményben: 36 fő

Utógondozói ellátott: 191 fő

Hagyományos nevelőszülők száma: 268 fő

Hivatásos nevelőszülők száma: 26 fő

A nevelőszülői hálózat engedélyezett férőhelyszáma: 851 fő

A 2009. évben a mindennapi szakmai munkát megalapozó szabályzatokat a hatályos jogszabályoknak megfelelően átdolgozták. Az „Eljárási rend szabályzat és igazgatói utasítások” gyakorlati megvalósulását, működését optimalizálták. Az átdolgozással megmaradtak az intézményi dokumentum fő irányelvei, csupán ésszerűsége és a további hatékonysága érdekében pontosítottak egyes munkafázisokat, feladat megosztási struktúrákat. 2009-ben folyamatosan zajlott a nevelőszülői hálózatba való toborzás, nevelőszülői szakember bevonás. A képzéseket folyamatosan szervezték.

A hálózatfejlesztést nem csupán a mennyiségi igények kielégítésére, a növekvő gyermekelhelyezésre való tekintettel kellett megoldani, hanem a minőségi nevelői munka biztosítása is fő szempont volt.

A hálózatra általánosan jellemző, hogy tagjainak jó része már igen régóta dolgozik nevelőszülőként, több tízéves munka után egyre többen válnak inaktívvá, nyugdíjba vonulnak, illetve betegségek, haláleset miatt estek ki tagok a hálózatból. A kieső nevelőszülők helyettesítését, pótlását is a folyamatos képzésekkel, az ezt irányozó fejlesztéssel valósították meg 2009-ben.

A hazagondozás, a családba való visszavezetés, a vér szerinti szülőkkel való kapcsolattartás szakmai iránya nagy hangsúlyt kapott a hálózaton belül. A gyermekvédelmi alapvető célokat, a gyermekek társadalomba való visszaillesztését szakmai eszközökkel is próbálták hatékonyabbá tenni.

Újabb kapcsolattartó szobát alakítottak ki a meglévő kettő mellé, létrehozták a kapcsolattartás szabályzatát, annak módszertani útmutatásait. A vér szerinti kapcsolattartás biztosítása érdekében tanfolyamot akkreditáltattak, képzéseket valósítottak meg.

A nevelőszülők részére egy újfajta képzési formát vezettek be, az addig hagyományos képzési konferencia helyett kiscsoportos, kiegészít megelőző, kompetencia-fejlesztő tréninget szerveztek, melyen minden nevelőszülő részt vehetett, teljesítve ezzel a 6 óra/félév képzési kötelezettségüket.

A hálózat vezetésében 2009 februárjában véglegesítették a szakmai vezetői pozíciókat, akik teljes értékű területi felelősként, középvezetőként folytatták szakmai egységük irányítását.

Az elmúlt egy év bebizonyította, hogy valóban teljesül egy szorosabb szakmai kontroll, ezáltal jobban érvényesíthető az illesztés során az is, hogy minden gyermek az állapotának legmegfelelőbb gondozási helyre kerüljön.

A nevelőszülők egy *Kiegészít megelőző tréningen* vettek részt a kötelező 6 órás továbbképzés keretén belül.

69 örökbe fogadni szándékozó szülő végzett 6 örökbefogadási tanfolyamon.

43 fő végzett 3 tanfolyamon és 15 fő kezdte el képzését, amely 2010. év elején ér véget.

Az intézmény az elmúlt évben is nyitott volt a társintézmények számára tréningek, tanfolyamok megszervezésében, illetve lebonyolításában. Így *„Kiegészít megelőző munkahelyi stressz-kezelő tréningen és otthont nyújtó ellátás keretében gondozott gyerekek érzelmi és nevelési szükségletei, a vérszerinti családba hazagondozást elősegítő és akadályozó tényezők”* című tanfolyamon a megyében dolgozó szakemberek közül 29-en végeztek.

Személyi feltételek

A 2009-es év elején 104 fő látta el feladatait, amely az év végére 102 főre csökkent. Az előző évhez viszonyítva sokkal kevesebb volt a személyi változás.

4 új munkatárs nyert felvételt, 8 fő távozott, ezen belül a gépkocsivezető és a gazdasági ügyintéző átkerült a GAFI állományába.

Intézményi átszervezések is történtek a hatékonyabb feladatellátás érdekében.

A felügyeleti szervek által végzett szakmai ellenőrzések tapasztalatai

A gyámhivatal a debreceni területen élő nevelőszülők vizsgálatát és az intézmény szakmai munkájának ellenőrzését végezte el. A kért javításokat az intézmény megtette. Összegző véleményében megállapította, hogy a szakszolgálatnál végzett szerteágazó tevékenység jól megszervezett, ellátatlan feladat nincs.

Az év során a Hajdú-Bihar Megyei Főügyészség az átmeneti nevelésbe vételi eljárás törvényességi vizsgálatát végezte el, amelynek szintén pozitív végeredménye lett.

A fenntartó gazdálkodással, működéssel összefüggő ellenőrzése is 2009. évben volt esedékes, a közösen feltárt hiányosságokat javították.

Rendezvények

A szakszolgálat részt vett a Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat rendezvényén a Gyermeknapon, amely az M3 Archeoparkban került megrendezésre.

Immár hetedik alkalommal a nevelőcsaládok és az intézmény dolgozói számára megszervezték a Juniálist, a Dorcas Center és Camping területén.

A püspökladányi nevelőszülők népes tábora és munkatársaik a Farkasszigeti Arborétumban pályázati támogatásból valósítottak meg szabadtéri közösségi rendezvényt a gyermekeknek, családoknak.

Nyári táborok szervezése Boldogkőváraljára biztosította a nevelőcsaládok számára a pihenést. Nemzetközi pályázati program keretében a fenntartó szervezésében a fiatalok és kísérőik két alkalommal vettek részt nemzetközi programon Franciaországban, illetve Jövődért Alapítvány szervezésében Belgiumban.

A megyei önkormányzat által szervezett Szociális Munka Napján a dolgozók nagy számban vehettek részt. Az ünnepség alkalmával egy hivatásos nevelőszülő Hajdú Bihar Megye Bronz Emlékérmét kapta meg munkája elismeréseként.

Esélyegyenlőségi intézkedés keretében a dolgozók gyermekeinek Mikulás ünnepséget szerveztek, továbbá családi hangulatú Karácsonyi ünnepséget tartottak.

Az esélyegyenlőségi referensek közreműködésével a munkatársaknak szerveztek egészségmegtartó programokat.

December 15-én megrendezésre került a Karácsonyi Ünnepség a mintegy 500 szakellátásban élő gyermek részvételével a Hódos Imre Rendezvénycsarnokban. Az ünnepség szervezése során tovább ápolták jól működő civil kapcsolataikat a Baptista Szeretetszolgálattal, akik cipősdoboz ajándékkal lepték meg a gyermekeket. Az E-ON 600 darab hátizsák ajándékkal támogatta a rendezvényt, valamint további támogatók is a karácsonyi rendezvény mellé álltak.

Különböző rendezvényeket szerveztek a települések nevelőszülői közösségei, helyi kezdeményezések keretében - gyermeknap, bálók, karácsony, farsang - Téglás, Püspökladány és Polgár településeken.

A Szakértői Bizottság tevékenysége

A szakmai létszám megfelel a Rendelet előírásainak. A bizottság az előző évekhez hasonlóan független szakmai feladatokat lát el, magas színvonalú szakmai tevékenységet végezve.

Vizsgálati adatok

Az elvégzett **vizsgálatok** száma: **1013 db.**

Elkészített **szakvélemények** száma: **308 db.**

A bizottság 41 fő vizsgálata során 29 esetben állapította meg a speciális ellátási igényt, valamint kontroll vizsgálatok során annak megszűnését 5 esetben.

Az Országos Gyermekvédelmi Szakértői Bizottság által vizsgált gyermekek száma: 5 fő.

Év végi helyzetkép a megyében:

2009. december 31-én szakellátásban részesülő speciális ellátási igényű gyermekek, illetve fiatalok száma a megyében:

Összesen: **42 fő**

Fiú: **30 fő**

Lány: **12 fő**

I. Vezető tünetek fiúk esetében

Súlyos pszichés tünet összesen: **17**

A **speciális ellátási igényű fiúk (30 fő)** az alábbi ellátási formákban részesülnek:

minisztériumi működtetésű speciális gyermekotthonban: **2 fő**

megyén belüli speciális gyermekotthonban: **17 fő**

gyermekotthonban: **1 fő**

különleges gyermekotthonban: **0 fő**

lakásotthonban: **1 fő**

átmeneti (befogadó) otthonban: **0 fő**
 Szt. hatálya alá tartozó ápoló- gondozó otthonban: **1 fő**
 javítóintézetben: **6 fő**
 fiataikorúak börtönében: **2 fő**

II. Vezető tünetek lányok esetében

Súlyos pszichés tünet összesen: **3**

A **speciális ellátási igényű lányok (12 fő)** az alábbi ellátási formákban részesülnek:

minisztériumi működtetésű speciális gyermekotthonban: **6 fő**

lakásotthonban: **4 fő**

anyásotthonban: **1 fő**

gyermekotthonban: **0 fő**

nevelőszülőnél: **1 fő**

A szakvéleményekben **különleges** szükségletet állapítottak meg **151** esetben, valamint annak megszűnését **5** esetben (összesen **156** szükséglet megállapítás).

A gyermekbántalmazással, illetve bűncselekmények elkövetésében érintett gyermekkel és fiatalokkal kapcsolatos adatok a Hajdú-Bihar Megyei Gyermekvédelmi Szakértői Bizottság 2009-ben készített szakvéleményei alapján (308 fő):

Gyermekbántalmazással érintett gyermekek száma: **198 fő**, ebből:

- fiú: **107 fő**,

- lány: **91 fő**.

a bántalmazás formája:

- súlyos elhanyagolás: **165 eset**

- fizikai abúzus: **50 eset**,

- érzelmi abúzus: **96 eset**,

- szexuális abúzus: **8 eset**.

2009. február 1-jétől személyi változások történtek. A szociális munkás által végzett feladatok ellátására új kolléga érkezett, aki pályakezdő lévén hosszú betanulási időszak után tudott bekapcsolódni az érdemi munkába. Októberben viszont meg is szűnt a munkaviszonya.

Ebben az évben újra előtérbe került a szakértői bizottsági feladatok megyék közötti összehangolása. A bizottság szakmai munkájának elismerése, hogy az Szociális és Munkaügyi Minisztérium szakmai főosztálya, valamint a Szociális és Munkaügyi Intézet Gyermekvédelmi Főosztálya a megyei szakértői bizottságok közül a **Hajdú-Bihar megyei bizottságot** kérte fel több jelentős feladat elvégzésére is.

Elhelyezési Osztály

Az osztály munkatársai rendszeres képzéseken vesznek részt.

Az eljárói feladatokat az osztályon dolgozó 5 fő adminisztratív dolgozó látja el, valamint a szakértői bizottság asszisztense, illetve a nevelőszülő tanácsadói osztály adminisztratív feladatokat ellátó kollégája. Hatékony munkaszervezéssel tudják a helyettesítések ellátását megszervezni. A szakmai létszám elegendő a Rendeletben meghatározottnak.

Az írártár továbbra is két helyiséggel működik, de ez sem elegendő, bővítését a jövőben meg kell oldani. A pince állaga sokat romlott, ennek következtében fokozott a dokumentumok sérülésének veszélye.

Továbbra is működik a 24 órás diszpécierszolgálat (mobiltelefonon), valamint munkaidőben az intézmény telefonszámain is kérhetnek tájékoztatást a beutaló szervek az ideiglenes beutaláshoz az üres férőhelyekről.

2009-ben az **elhelyezési értekezletek** száma **297** volt.

A speciális gyámi-gondozói tanácsadók és a felvételért felelős gyermekvédelmi ügyintéző a szakértői bizottsági szakvélemények elkészültét követően elhelyezési értekezletet hívnak össze. Gondozási hely változtatás, tervmódosítás, megszüntetés, illetve egyéb más esetben gyámhivatali megkeresést követően tartanak értekezletet.

A **297** elhelyezési értekezletből **254** esetben került sor gondozási hely meghatározására, **84** esetben gondozási hely megváltoztatására. Nevelésbe vétel megszüntetésére **74** esetben született javaslat.

Speciális szükséglet megállapítására 23 esetben került sor.

A **szakellátásban** 2009. dec. 31-i dátummal **1411** kiskorú volt, ebből:

Ideiglenes hatállyal:**130 fő,**

Átmeneti nevelt:**1228 fő,**

Tartós nevelt:**53 fő.**

Nevelőszülőnél:**700 fő,**

Gyermekotthonban:**675 fő,**

Egészségügyi intézményben:**36 fő.**

Utógondozói ellátott: 191 ebből:

nevelőszülőnél: **88 fő,**

gyermekotthonban: **102 fő,**

albérletben: **1 fő.**

2009. december 31-én:1602 fő részesült ellátásban

új felvétel: 368 fő,

megszüntetés: 290 fő.

Az osztály pszichológusának közel 300 vizsgálata volt, ezen belül a gyámhivatali megkereséseket követően külső szakértőként is közreműködött. Ez az esetszám a Gyvt-ben meghatározottakat jóval meghaladta.

Örökbefogadások

2009-ben **40** új kérelem érkezett a szakszolgálathoz. **6** esetben érkezett nyílt örökbefogadási ügyben gyámhivatali megkeresés.

Örökbefogadásra történő felkészítő tanfolyamon 39 fő vett részt.

Jelenleg **60 fő** rendelkezik (51 házaspár, 9 egyedülálló) alkalmassági határozattal. **16** folyamatban lévő alkalmassági megállapítás van.

Az örökbe adható gyermekek száma 2009-ben: **161 fő.**

A sikeresen lezárult örökbefogadások száma: **40**

Hajdú-Bihar megyében történő örökbefogadás: **21** gyermek

Más megyébe került örökbefogadásra: **9** gyermek.

Külföldre került elhelyezésre: **10** gyermek,

Az összes örökbefogadások közül nevelőszülőktől történt az örökbefogadás 32 esetben, ebből nevelőszülő fogadott örökbe **3** gyermeket. Gyermekotthonból **5** örökbefogadás történt.

A nyilvántartások vezetése a Rendeletben meghatározottak szerint történik, a jelentési kötelezettségeket határidőre teljesítik.

A beérkező leveleket továbbra is gépen iktatják. Levélforgalom az előző évhez hasonló volt, 2009-ben **14 859** db irat került iktatásra.

Nevelőszülői hálózat

A hálózat átszervezése után a személyi és strukturális változások következtében hatékonyabb volt a feladatellátás. A szakmai létszám megfelel a Rendelet előírásainak.

- 2009-ben új munkakörként jelent meg a szakmai egységvezető a korábbi területi koordinátor funkciót váltva.

Nevelőszülők létszám adatai

Az engedélyezett férőhelyek száma: 851

Nevelőszülők száma összesen: 268 fő

Ebből hivatásos nevelőszülő: 26 fő

A nevelőszülők létszámváltozásai

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Hivatásos nevelőszülők	21	27	27	27	27	27	24	27	26
Hagyományos nevelőszülők	194	205	226	235	240	217	223	234	268
Összesen	215	232	253	262	267	244	247	261	294

A nevelőszülői hálózatban elhelyezett gyermekek számának alakulása 2009. december 31-ei állapot szerint:

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Hivatásos nevelőszülőnél elhelyezett gyerek és fiatal létszáma	94	120	124	136	144	139	141	148	145
Hagyományos nevelőszülőnél elhelyezett gyerek és fiatal létszáma	380	413	481	513	537	558	574	574	614
Összesen	474	533	605	649	681	697	715	722	759

2009-ben a nevelőszülői képzések száma: 4 csoport

Új nevelőszülő jelentkezők száma 2009-ben: 68 jelentkezés

Vér szerinti kapcsolattartás, hazagondozás, örökbefogadás alakulása

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Szülőhöz, családba visszahelyezett	22	8	16	30	35	30	61	33	55
Örökbe fogadott	9	28	21	34	31	30	28	17	27
Nagykorúvá vált	1	2	4	8	20	35	21	19	24
Egyéb	0	0	0	2	3	3	1	0	0
Gyermekvédelmi gondoskodás megszűnt (összesen)	32	38	43	74	89	98	141	70	106

Kapcsolattartásra vonatkozó adatok

Egyáltalán nincs kapcsolata: **208 fő**

Az elhelyezett gyermekek közül kapcsolatot tart szüleivel, rokonaival: 464 fő, ebből

a kapcsolattartás helyszíne szerint:

gyermekjóléti szolgálatnál:	72 fő
területi gyermekvédelmi szakszolgálatnál:	146 fő
nevelőszülőnél:	73 fő
vér szerinti családjában:	39 fő
egyéb helyen, (börtön, gyermekotthon stb.):	11 fő

Család-és utógondozás:

Nevelőszülőnél elhelyezett fiatal felnőttek száma:	69 fő
Hivatásos nevelőszülőnél elhelyezett fiatal felnőttek száma:	19 fő
Nagykorúvá vált:	24 fő
Utógondozói ellátott lett:	21 fő
Nagykorúvá válást követően otthonteremtési támogatásban részesült:	10 fő

Nevelőszülői hálózatban nyújtott szolgáltatások

Nevelőszülők számára

2009. I. és II. félévben a kötelező továbbképzés részeként kiscsoportos stressz-kezelő és kiegészítő megelőző tréningekre került sor.

A hivatásos nevelőszülők számára továbbképzéseken való részvétel biztosítása.

Szakmai műhely: A rossz szülői bánásmód (5 fő)

Továbbá minden nevelőszülő számára biztosítják az alábbi lehetőségeket:

- Pszichológiai tanácsadás
- Szülőkonzultáció
- Családterápia a TGYSZ pszichológusainak bevonásával
- Önsegítő csoportok működtetéséhez nyújtott segítség a nevelőszülő tanácsadók, pszichológusok és egyéb szakemberek által.

Nevelőszülőnél elhelyezett gyermekek számára

103 fő esetében, **356** alkalommal került sor terápiás vagy tanácsadás jellegű foglalkozásra.

46 fő esetében, **46** alkalommal került sor fejlesztő vagy tanácsadás jellegű foglalkozásra.

A nevelőszülői hálózatban dolgozó gyógypedagógus a gyermekvizsgálatok, szűrővizsgálatok elvégzésén túl az intézményes és az otthoni fejlesztés lehetőségét is biztosítani tudja.

Utógondozói ellátottaknak

A nevelőszülői hálózatban a nevelőszülő saját háztartásában biztosítja a fiatal felnőtt lakhatását és szükség szerinti ellátását.

A nevelőszülő és az utógondozó segíti a fiatalt az önálló életkezdésben, társadalmi viselkedésben, hozzátartozóival való kapcsolattartásban. Segítik a fiatal munkába lépését, keresetének célszerű felhasználását, a takarékoskodást. A családi életbe, háztartási és gazdasági feladatokba való bevonás által mintát nyújtanak az utógondozott számára.

Az utógondozói ellátás megszüntetése előkészítéseként az utógondozó segíti a fiatalt az önálló lakhatás feltételeinek megteremtésében.

Az utógondozott fiatalok esetében többször előfordult, hogy az utógondozói ellátás megszűnése után is támogatta a nevelőszülő a fiatalt, illetve a nevelőszülői hálózat munkatársai segítettek hivatalos ügyeik intézésében útmutatással, tanácsadással, életük követésével.

Vér szerinti szülőknek

A gyerekek szülei számára az alapellátás keretein belül vehetőek igénybe a szolgáltatások. A TGYSZ által működtetett nevelőszülői hálózat 3 db felújított és otthonosan berendezett kapcsolattartó szobát biztosít a szülők és gyermekük számára.

A nevelőszülők és a vér szerinti szülők közötti konfliktushelyzetek feloldása érdekében lehetőség van mediáció igénybevételére.

2009. évben az osztály munkatársai folyamatos képzésben részesültek.

Gyámi-gondozói Osztály

A konkrét munkavégzést a 2009. december 31-ei állapot szerint az osztály vezetőjével együtt 13 fő látta el.

Az aktuális esetszámok az év nagy részében igen magasak voltak, az esetszámok növekedésével a jövőben a fenntartónak álláshelyek biztosításával kell tervezni.

A gyámi gondozói tanácsadók elhelyezése az intézmény épületében nem változott. Egy-egy irodában 2-3 fő dolgozik és osztozik a jól beállt számítógépes rendszeren.

A gyámi-gondozói tanácsadók esetén szakmailag indokoltabb az önálló látogatások végzése, annak érdekében, hogy a kontroll-ellenőrző funkciót megfelelően el tudják látni.

A gyámi-gondozói tanácsadók a 2009. december 31-ei adatnyilvántartás szerint 1281 gyermek hivatásos, illetve intézményi, valamint nevelőszülői gyámjának nyújtottak segítséget, adtak tanácsot, illetve ellenőrizték gyámi funkciójukból adódó tevékenységüket.

Az év nagy részében a tanácsadók esetszámai magasak voltak. Az év végére ez intézményi átszervezés miatt sokat javult, átlagosan 130 eset volt.

Az elmúlt évben az ellátandó területek átszervezését befejezték. Gazdaságossági mutatókat figyelembe véve, a területek kialakításánál fontos szempont volt a látogatandó települések földrajzi elhelyezkedése. Minden gyámi-gondozói tanácsadó feladatot lát el a nevelőszülői hálózatban, valamint gyermekotthoni/lakásotthoni keretek között.

2009-ben az éves felülvizsgálatok száma 1244, ebből

gyámhivatal félévente történő tájékoztatása: 741,

gyámcsere: 136.

A munkatársak rendszeresen láttak el feladatokat táboroztatásokon, gyermekek részére szervezett programokon.

Az osztályon dolgozók szervezésben vettek részt és biztosították az ellátást a „Migráns gyermekek a szakellátásban” című konferencián, valamint segédkeztek a program zavartalan lebonyolításában.

Hivatásos Gyámi Osztály

Az osztály munkatársai a múlt évben is folyamatos képzésben részesültek. Egyes személyi változások következtében hatékonyabbá vált a feladatellátás. A szakmai létszám megfelel a Rendeletben foglaltaknak.

A gyermekek részére szervezett programok, rendezvények, táborozások:

A tábor, program, rendezvény, stb. megnevezése, helye, célcsoportja	Finanszírozás módja (pl. pályázat, alapítvány)	A résztvevők száma
Tematikus tábor Boldogkőváralján (művészetterápiás)	Nevelőszülők	18 fő
Szentjob - kirándulás (Románia)	Nevelőszülők	16 fő

MEGYEI ADATOK

A megye területén gyermekvédelmi gondoskodásban élők korcsoport és nem szerinti megoszlása 2009. december 31-én

Korcsoportok			Befogadó			
	Mind	Ebből lány	Mind	Ebből lány	Összesen	Ebből lány
0-1	34	19			34	19
1-3	78	35			78	35
3-6	164	69			164	69
6-10	303	149			303	149
10-16	571	265	3	2	574	267
16-18	251	114	7	4	258	118
összesen:	1401	651	10	6	1411	657
Utógond. ell.	191	92			191	92
Mindösszesen:	1592	743	10	6	1602	749

Nevelőszülőknél élő gyerekek 2009. 12. 31-én korcsoport szerinti megosztásban

Korcsoportok	Ideiglenesen Elhelyezett		Átmeneti nevelt		Tartós nevelt		Összesen	
	Mind	Ebből Lány	Mind	Ebből Lány	Mind	Ebből lány	<i>Mind</i>	<i>Ebből lány</i>
0-1	8	3	10	7			18	10
1-3	9	4	74	35	2	1	85	40
3-6	9	4	106	46	4	3	119	53
6-10	13	5	176	89	2	2	191	96
10-16	9	3	203	99	12	8	224	110
16-18	1	1	28	14	5	3	34	18
Összesen:	49	20	597	290	25	17	671	327
Utógond. Ell.			68	30	20	11	88	41
mindösszesen	49	20	665	320	45	28	759	368

2009. évben lezárt örökbefogadások életkor szerinti megoszlása

<i>Életkor szerint:</i>	<i>Fő:</i>
0 - 1 év:	7
1 - 3 év:	13
3 - 6 év:	9
6 -10 év:	10
10 -14 év:	1
14 felett:	0
Összesen:	40

A szakellátásban jelentkező tendenciák 2009-re vonatkozóan

I.

A szakellátási gondok közül kiemelkedő aktuális probléma a lakásotthonokban élő gyermekek magántanulóvá nyilvánítása.

A súlyos magatartási zavarban szenvedő, de még nem speciális szükségletű gyermekek oktatása nehézségekbe ütközik az oktatási intézményekben. Mivel a közoktatási törvény nem szabályozza ezen gyermekek problémáihoz igazodó integrált oktatást, a tantestületek az egészséges személyiséggel rendelkező tanulók védelme és a tanítás zavartalanságának fenntartása érdekében egyszerűbbnek vélik a magántanulóvá nyilvánítást.

A gyermekeket nevelő szakellátó intézmények kénytelenek felvállalni a gyermekek intézményen belüli oktatását, azonban ez szakmailag és mentálisan nem válik a gyermekek előnyére.

A megfelelő intézkedések mellett sem alakítható ki a tanulóknak adekvát tudás, a nagy létszámú túlkoros tanulók vizsgákra történő felkészítés kevés biztató eredményt mutat.

A közoktatási törvény szerint a magántanulóságnak a gyermekek érdekeit kell szolgálnia, ez az elvárás azonban az ő esetükben nem teljesül. Nem megfelelő megoldás, hogy a többszörösen hátrányos helyzetű gyermekeket szegregáltan, még hátrányosabb helyzetbe sodorjuk, elszigetelve őket a közösségtől, tovább növelve mentális sérülésüket.

A közoktatást és a szociális területet irányító állami szervek összehangolt koordinatív tevékenysége hozhat megoldást a probléma csökkentésére, beleértve a törvényi szabályozást is.

II.

2009. évben jelentősen megemelkedtek a szakszolgálatnál a bekerülési esetszámok. Az új bekerülő gyermekek aránya 20%-kal nőtt 2008-hoz képest, ők elsősorban statisztikai esetszámként jelentek meg, továbbá „ideiglenes hatályú elhelyezett” státusszal kerültek a rendszerbe.

Mind a teljes gyermekvédelemben, mind a nevelőszülői hálózatban, az otthont nyújtó ellátás terén 2 % -kal több gyermek elhelyezését vizsgálták meg. Év végén a téli hónapokban pedig még intenzívebb beáramlás volt tapasztalható.

A gyermekvédelmi rendszerek terheltsége országosan megnőtt, mondhatni tendenciaszerű emelkedést mutatott az ellátásba történő elhelyezés.

Tekintettel a szakellátásba érkező gyermekek létszámának várható emelkedésére, a megyei önkormányzat kiemelt feladatának tekinti a szakszolgálat nevelőszülői hálózatának bővítését és a gyermekek nevelőszülői kihelyezését. A szolgáltatást a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló módosított 1997. évi XXXI. törvény mint gyermekvédelmi gondoskodási formát, elsőként nevesíti.

Mindezek mellett a megyei önkormányzat költséghatékonysági szempontok figyelembevételével is elsődleges feladatnak tartja a nevelőszülők számának növelését, tervezve a szolgáltatás biztosításához szükséges költségnövekedéssel is.

III.

A nagy létszámú testvérsorok elhelyezése a szakellátás évek óta növekvő problémája, mivel a jogszabályok a testvérek együttes elhelyezését írják elő, ugyanakkor egy 5-7 főből álló testvérsor együttes elhelyezése lakásotthoni körülmények között szinte megvalósíthatatlan.

Jelenleg a Komádi Gyermekotthon képes a nagyobb testvérsorokat fogadni, a nevelőszülői férőhelyeket tekintve, az elhelyezések nehezen teljesíthetők, ezért a Gyermekotthon mielőbbi kiváltása többek között egy 48 férőhelyes gyermekotthonná, amely alkalmas lesz az elhelyezési problémák kezelésére. Továbbá tervezni kell a hajdúsági térségben egy 24 férőhelyes gyermekotthon kialakításával is. A két gyermekotthon együttesen képes lehet a megyei szakellátásba érkező nagy létszámú testvérsorok elhelyezését megoldani.